

FORORD

Denne rapporten er en DAWN-rapport. Derfor samler og presenterer den opplysninger om det norske folk og om kirkesamfunnene i Norge. Den gir et bilde av vårt eget land og den delen av befolkningen som ikke er gjort til disipler. Den viser også det sannest mulige bilde av kristenfolket, de aktive kristne og menighetene i bygd og by. Målet er at rapporten skal bidra til morgendemring (dawn) for evangelisering av Norge. Da må strategi- og målsettingsarbeidet gå sammen med en sterk bønnebevegelse. Rapporten gir informasjon til både strategi og bønn. Kapitlene om fylkene gir et utgangspunkt for konkret bønn. I det samme kapitlet dokumenterer rapporten et stort behov for nye menigheter i alle fylker. Den inneholder også et vedlegg som gir mer detaljerte opplysninger om befolkning og sosiale forhold. Takk til Leif Erik Nilsen og Sikke Hansen som samlet denne informasjonen.

Rapporten er altså ikke en persons arbeid. Den er laget på oppdrag og støtte fra DAWN-komiteen i Norge. Jeg hadde vært hjelpeløs uten mine datakyndige medarbeidere og venner Kjell Erling Hagen, Sveinung Vågen, Tor Erik Nilssen og Daniel Kast. Uten dem, ingen rapport. Sammen representerer vi nesten et årsverk med stort sett ulønnet arbeid. Norges forskningsråd har bidratt med stipend. Min arbeidsgiver Soltun folkehøgskole med rektor Jacob S. Iuell Nordby har vært generøs og støttende.

Stort sett bygger rapporten på opplysninger som allerede foreligger, men som ikke tidligere er blitt samlet i en database og presentert i en rapport. Databasen inneholder den samme informasjonen om alle kommunene som rapporten gir om alle fylkene. Mange har bidratt med å kopiere foreliggende informasjon. Jeg er takknemlig til ansatte ved bispedømmekontorene som kopierte langt over tusen årsstatistikk-skjema for meg.

Jeg hefter for alle feil, og dem er det nødvendigvis mange av, i alle fall blant detaljene. Religion og kristenliv er et uoversiktlig felt. Derfor er jeg også takknemlig for informasjon som kan korrigere både fakta og opplysninger. Selv er jeg metodist.. _m det kan ha bidratt til at Metodistkirken eller frikirkelige trossamfunn mer generelt er blitt vurdert for positivt, vil jeg gjerne bli gjort oppmerksom på det. Jeg har forsøkt å være sannheten tro i kjærlighet til Den norske kirke, de etablerte frikirkesamfunn og de nye, uavhengige menighetene.

Rapporten har både avgrensninger og begrensninger. Bedehusene er ikke godt dekket fordi en skikkelig kartlegging ville krevd ressurser langt utover våre. Rapporten inneholder lite om innvandrere og utlendinger i Norge. Det samme gjelder ungdommen.

21. november 1995
9440 Evenskjer

Ommund Rolfsen

© Copyright DAWN Norge
Kopiering forbudt

Rapporten (pris: 200 kr.) kan bestilles fra:
DAWN Norge
Sveinung Vågen
Hausmannsgt. 22

0182 Oslo

DAWN

EN VISJONÆR STRATEGI FOR HELE KIRKEN

Kristne i flere andre land er blitt inspirert til en bedre og mer ordnet innsats både i bønn og arbeid gjennom DAWN-strategien. DAWN er et engelsk ord som egentlig betyr daggry. Men skrevet med store bokstaver er det også en forkortelse for **Discipling A Whole Nation** (å gjøre disipler av en hel nasjon). Det handler med andre ord om misjonsbefalingen: "Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler" (Matt. 28,19).

DAWN er en visjon.

Det er ikke en visjon om at alle mennesker skal vende om til Gud og bli Kristi disipler, men at alle mennesker skal få en reell sjanse til å høre evangeliet i sin egen lokale sammenheng, evangeliet kledd i kjød, gjennom mennesker og gjennom en lokal kristen forsamling eller menighet. Visjonen er å dekke verden, land for land, lokalsamfunn for lokalsamfunn, med levende menigheter slik at alle skal ha en slik menighet i sitt nærmiljø.

DAWN er en strategi.

Gjennom forskning ønsker en å hjelpe menighetene til å se virkeligheten i øynene slik den er i dag – og gjennom det hjelpe dem til å sette seg mål for morgendagen. "Hva skal vi gjøre for å virkeliggjøre det Jesus har befalt?" Forskningen er ikke et mål i seg selv. Den skal hjelpe den kristne menighet til oppfylle Jesu misjonsbefaling på beste måte.

Med utgangspunkt i bibelske bilder prøver en å kartlegge to størrelser – høstmarken og høstfolket. Høstmarken er verden omkring menigheten. "Hvem er de, de som vi skal søke å vinne for Jesus? Hvor er de? Hvordan er de? Hva er deres behov? Hvordan kan vi på beste måte nå dem?" Høstfolket er menighetene selv og deres medlemmer. "Hvor mange er vi? Hvor er vi plassert?"

Men undersøkelsene er bare begynnelsen. Med utgangspunkt i et realistisk kart av dagens situasjon og vår plassering i den, kan vi trekke opp ruten inn i morgendagen. I hele prosessen ligger en sterk oppfordring til å sette seg mål for det videre evangeliseringsarbeidet. "Hvor er det vi best kan møte behovene? Hvor mange menigheter tør vi tro Gud vil bruke oss til å plante innen år"

DAWN er økumenisk.

Men ikke på en måte som truer det enkelte kirkesamfunns og den enkelte menighets integritet. Kartleggingen kan vi gjøre sammen. Nøden for å nå de unådde har vi sammen. De er så mange at vi ikke har råd til å se på hverandre som konkurrenter. Det gjør at det blir naturlig å unngå at alle setter inn ressursene sine på samme område, men at vi samlet dekker så stor del av høstmarken som mulig. Men hver enkelt enhet må sette seg sine egne mål. Finner noen det naturlig å samarbeide om enkelte prosjekter, så er det deres egen avgjørelse. Men samlet ønsker vi å nå landet, regionen, lokalsamfunnet.

DAWN sprer seg.

DAWN ble født i det som i dag kalles to–tredjedels–verden, først i Filippinene og så i Guatemala. Siden har idéen spredd seg til en rekke land i alle verdensdeler. Mange steder har DAWN–undersøkelser og påfølgende nasjonale DAWN–kongresser ført til en bemerkelsesverdig akselerering i takten på nye menighetsplantinger. I Europa er det England og Danmark som er kommet lengst. I England har alle kirkesamfunn mål for planting av nye menigheter, mål som er satt gjennom den nevnte prosessen. 20% gudstjenestedeltakelse og 20 000 nye menigheter og kristne fellesskap innen år 2000 er målet. I Danmark er målet 2000 nye menigheter og kristne fellesskap innen år 2000..

DAWN er ingen organisasjon.

Dawn Ministries har noen ganske få medarbeidere med James H. Montgomery i spissen. De ser sin tjeneste som katalysatorer eller fødselshjelpere for nasjonale DAWN–initiativ. Men DAWN eksisterer bare i et land eller en region i den grad nasjonale og lokale menigheter og kristne har gjort visjonen og strategien til sin egen.

EN PROSESS

En DAWN- prosess i et land bygger på visse, viktige forutsetninger:

1. Den mest direkte måte å disippelgjøre Norge på er å **fylle landet med evangeliske menigheter** slik at hver innbygger har en menighet som lett kan nås både praktisk og kulturelt. Dette gjelder alle klasser, folkeslag , sosiale og kulturelle grupper.
2. Det er **en nasjonal leder og en nasjonal komité**. Disse arbeider fast besluttet og med overgivelse på å **mobilisere hele Kristi kropp** i hele Norge for denne langsiktige strategien for å disippelgjøre Norge. I oktober 1993 ble det dannet en foreløpig og bredt sammensatt DAWN-komité for Norge. Alv Magnus (Ungdom i Oppdrag) er komitéens leder. Med i komitéen er Olav Råmunddal, Kjell Hovde, Jan Inge Jenssen, Leif Erik Nilsen, Jan Ernst Gabrielsen, Helge Standal og Ommund Rolfsen.
3. **Forskning** påviser
 - Antall evangeliske kirkesamfunn i landet
 - Antall lokale menigheter og medlemmer og/eller gjennomsnittlig frammøte
 - Vekst eller tilbakegang for hvert kirkesamfunn
 - De metoder som brukes av de menigheter og kirkesamfunn som har god vekst
 - Gjennomsnittlig antall menigheter i forhold til befolkningen og under-grupper i befolkningen.
 - Behovet for nye menigheter.
 - Hvor mottakelig befolkningen er for det kristne budskapet.
4. En **nasjonal kongress** samler topp-lederne i alle kirkesamfunn og misjonsorganisasjoner som sammen vurderer hvordan Norge kan bedre disippelgjøres og analyserer de data som er samlet. Den nasjonale kedersamlingen 27. - 29. november 1995 er ikke en kongress, men et forum hvor forskningsresultatene blir mottatt og vurdert. Ledersamlingen legger også opp en videre strategi for DAWN-prosessen.
5. Den nasjonale kongressen samler seg om å **plante et visst antall menigheter innen en viss dato**. Ofte foreslår de også et mål om **økt gudstjenstedeltakelse**. Dette målet kan enten bli foreslått av den nasjonale komiteen basert på den forskning som er gjort, eller målet kan være summen av målene til kirkesamfunnene og organisasjonene.
6. **Hvert kirkesamfunn eller gruppe setter mål** for hvor mange menigheter som skal plantes innen en viss dato og utarbeider planer for å nå målet. Kirkesamfunnet setter også et mål for økt gudstjeneste-deltakelse i sin sammenheng.
7. **Den nasjonale komiteen holder denne bevegelsen i live** gjennom
 - kontinuerlig data- innsamling og analyse gjort av en permanent nasjonal forskningsfunksjon.
 - en publikasjon som rapporterer om veksten og de utfordrende sidene ved kirkesamfunnenes menighetsplantingsprogram.
 - å planlegge neste nasjonale kongress hvor framgangen evalueres og nye planer og mål settes for framtiden.
8. Prosjektet må oppholdes av en effektiv **bønnebevegelse** på nasjonalt, regionalt, kirkesamfunns og lokalmenighets-nivå.

Det geniale ved en DAWN-prosess er

- felles målsetting
- basert på fakta
- gjennomført individuelt av hvert kirkesamfunn.

FOLKET

NORDMENN ER KRISTNE

Religiøst medlemskap/tilhørighet

Det er få land i verden hvor 93% av befolkningen tilhører kristne trossamfunn. For oss som lever i Norge er det en selvfølge. Derfor tenker vi ikke over at 93% er et svært høgt tall. Over fire millioner av innbyggerne er knyttet til kristne trossamfunn, de aller fleste gjennom dåp. På denne måten er nordmenn kristne.

Få er klar over at nærmere 200 000 personer ikke er medlemmer av noe trossamfunn eller livssynssamfunn. Dette gjelder personer som har meldt seg ut av Den norske kirke uten å melde seg inn i noe trossamfunn eller livssynssamfunn. I dette tallet er også utenlandske som ikke er innmeldt i noe trossamfunn og norske som ikke er døpt i Den norske kirke eller registrert i et annet trossamfunn. Bare litt over 2 % tilhører andre religioner eller Human-Etisk Forbund¹.

Tabell 1: Religiøst medlemskap 1993

Befolkningsgruppe	antall personer	prosent andel
Kristne kirkesamfunn og menigheter	4 046 815	93,3
Andre religioner og livssyn	95 402	2,2
Uten medlemskap	195 000	4,5
Norge	4 337 217	100

¹ Kristne trossamfunn omfatter Den norske kirke og frikirkelige samfunn og menigheter. Tallet 195 000 er beregnet av Tanggaard i Årbok for Den norske kirke 1993. Han betegner tallet som meget usikkert. Tallet 95 402 omfatter Islam, Human-Etisk Forbund og Det Mosaiske Trossamfund.

Kirkelige handlinger

Ikke bare gjennom medlemskap uttrykker nordmenn sin kristne tilhørighet. I mange hundreår har den samme forankring blitt uttrykt gjennom kirkelig dåp, konfirmasjon, vielse og gravferd først og fremst i Den norske kirke. Slik er det også i dag. Likevel er det til dels store endringer i dette bildet.

Statistikk for Den norske kirke de seneste 30 år viser tydelige utviklingstrekk²:

1. Oppslutningen om de kirkelige handlingene var meget stabil fram til 1960. Etter 1960 var det bare oppslutningen om gravferdene som holdt seg stabil, ca. 95% av alle gravferdene. Frikirkene står for langt flere gravferder enn Human-Etisk Forbund som tar hånd om ca. 250 gravferder i året.
2. Fra og med 1970-årene skjer det klare endringer: Andelen døpte og andelen kirkelige vielser synker. Andelen konfirmerte synker fra 1984.
3. I mange år ble 96-97 % av antall levendefødte døpt i Den norske kirke³. Fra 1970 til 1984 sank andelen med nesten 15 prosent, men stabiliserte seg deretter på 80-83%. Fra 1989 begynte tallet å øke igjen. I 1994 ble 84,3% døpt i Den norske kirke. Flere frikirkesamfunn døper barn. Human-Etisk Forbund arrangerer navnefest for litt over 1 000 barn.
4. Fram til 1980 ble ca. 90% konfirmert⁴. Andelen konfirmerte sank lite før i 1984. De siste 10 årene har andelen sunket med ca. en prosent hvert år. I 1994 ble 76,8% konfirmert i Den norske kirke. I tillegg gjennomgikk en del ungdommer i frikirkelige menigheter en liknende undervisning. Human-Etisk Forbund arrangerer borgerlig konfirmasjon. Andelen av antallet 14-åringer som har benyttet denne seremonien har økt jevnt siden 1984. Da valgte 2,8% denne konfirmasjon. I 1995 benyttet 10,8% av alle åttendeklassinger seg av dette. De fleste av disse er uten bakgrunn i HEF.
5. Andelen vielser i Den norske kirke lå fram til 1965 stabilt på over 85% av alle vielser. Deretter økte andelen borgerlige vielser, mens den av vielsene i Den norske kirke sank dramatisk fram til 1983. Siden har andelen holdt seg stabilt på ca. 60%. Fra 1991 registrertes det en økning i andelen til 63,4% i 1993. I tillegg kommer kirkelige vielser i andre trossamfunn.

Jesusbilder og religiøse holdninger

Pål Repstad har gjort det han kaller et tilløp til kartlegging av det norske folks Jesusbilder⁵. Med utgangspunkt i materialet fra en stor spørreundersøkelse i 1991 viser det seg at langt flere enn ventet deler et tradisjonelt kirkelig syn på Jesus.

En av tre nordmenn mener at **"Jesus er min frelser, som døde for mine synder"**. Opinions undersøkelse fra 1994 bekrefter dette tallet. Da svarte en av tre at de tror personlig på det kristne påskebudskapet om Jesu død og oppstandelse. I tillegg har 2 av 3 nordmenn en sikker oppfatning om at Jesus var et godt menneske og en uvanlig sterk personlighet. Ikke nok med dette: 17% svarte at de hadde opplevd et vendepunkt i livet da de fikk et nytt og forpliktende forhold til religion.

Vi skal se nærmere på det første Jesus-bildet fordi det inneholder en sentral formulering fra norsk og bibelsk forkynnelse. Det er dessuten personlig formulert: Min frelser og mine synder. 1,3 millioner nordmenn mener at dette utsagnet passer godt med egen oppfatning. I tillegg til disse kommer de 0,6 millioner som har reservasjoner. De mener at utsagnet passer delvis med egen oppfatning.

Hvor er disse 1,1 millioner nordmenn?

De fleste går ikke regelmessig på gudstjeneste/møte. Av disse 1,1 millioner er det knapt 0,4 som deltar på gudstjeneste eller møte minst en gang i måneden. Nærmere 0,8 millioner utenfor kirkegjengernes rekke gir altså uten reservasjoner sin tilslutning til dette Jesus-bildet.

Denne situasjonen blir enda mer konkret hvis den overføres til en by, f. eks. Tromsø. Sannsynligvis er det ca. 2 000 mennesker som går minst en gang i måneden på gudstjeneste eller møte. Vi anslår at 25% av befolkningen

² Se fotnote 1

³ Andelen døpte i Den norske kirke sammenliknes med antall levendefødte samme år.

⁴ Andelen konfirmerte i Den norske kirke sammenliknes med antallet 14-åringer.

⁵ Repstad, Pål (1993): Det norske folks Jesusbilder

mener at Jesus er min frelser som døde for mine synder. Det tilsvarer 10 000 mennesker. Det er altså 2 000 kirkegjengere og 8 000 utenfor deres rekke som har denne oppfatning.

Hva er sammenhengen mellom kirkegang og Jesus-bildet?

Alle som går ukentlig gir sin tilslutning til dette Jesus-bildet.

4 av 5 av dem som går månedlig på gudstjeneste/ møte mener at Jesus er min frelser som døde for mine synder.

Vel halvparten av de som går noen ganger i året mener at utsagnet passer godt med egen oppfatning.

Dette viser en klar sammenheng mellom deltakelse og syn på Jesus som frelser. Noe annet ville vært overraskende. Likevel er altså også blant dem som går sjeldent på gudstjeneste/møte en flertall som har et så kristent sentralt bilde av Jesus.

I tillegg til deltakelse er det alder som slår sterkest ut når det gjelder å ha en oppfatning av Jesus som frelser.

Med stigende alder øker andelen som uten forbehold slutter seg til dette utsagnet. 28% av nordmenn mellom 16

og 28 år mener dette, mens 57% av dem over 64 år har dette bildet av Jesus. Spørsmålet når slike forskjeller

kommer fram er alltid: Har forskjellen med generasjonsforskjeller å gjøre eller endres folks oppfatning av Jesus

etter hvert som de blir eldre? Generasjonsforklaringen tenker seg at folk har omtrent stabile religiøse

oppfatninger gjennom livet, altså at generasjonene født etter krigen i mindre grad enn de foregående

generasjonene har tilegnet seg oppfatningen av Jesus som frelser. Livsyklusforklaringen tenker seg at folk blir

mer religiøse når de blir eldre. I denne undersøkelsen kan det ikke sies noe sikkert om dette spørsmålet.

Hovedinntrykket fra europeisk forskning er at begge forklaringene har noe for seg, men at

generasjonsforklaringen har mest for seg.

Kvinner kommer nesten alltid ut som mer religiøse enn menn i sosiologiske undersøkelser. Det skjer også her:

41% av kvinnene og 25% av mennene sier bildet av Jesus som frelser passer godt med egen oppfatning. Denne

forskjellen mellom kvinner og menn er nesten like stor blant de under 30 som blant de over.

Det er også forskjeller mellom fylkene når det gjelder Jesus-bilder. Det er religionssosiologisk allmennkunnskap

at folk på Sør- og Vestlandet er mer religiøse enn i resten av landet. Flere data fra denne undersøkelsen som her

er referert tyder på at Vest-Agder skiller seg ut foran de andre fylkene. Over halvparten (57%) av befolkningen i

Vest-Agder sier at dette bildet passer godt med deres egen oppfatning. På andre plass kommer Rogaland med

48%. Nederst kommer Oslo, Akershus og Finnmark med rundt 20%.

Holdninger til religion

Det er uhyre vanskelig å putte folk i båser når det gjelder deres religiøse holdninger. Å sette samlende navn på

det folk tror, bygger på en forutsetning. Det er at det er sammenheng i det de tror. Uten sammenheng blir det

svært vanskelig å gi trosinnholdet navn. Noen mennesker har et trosinnhold som er bra sammenhengende og som

har et navn. Ateist er et eksempel, kristen et annet. Vanskeligheten er den at de fleste har holdninger som gjør det

mye vanskeligere å gruppere holdningene og gi dem et navn.

Botvar har forsøkt å putte folk i båser etter deres gudstro⁶. Han deler befolkningen inn i ateister, agnostikere, deister, tvilere og teister. Disse navnene bruker han for å betegne deres gudstro.

Ateister 10% av befolkningen ("jeg tror ikke på Gud")

Agnostikere 12% av befolkningen ("jeg vet ikke om det finnes noen Gud" og " jeg tror ikke det er noen måte å finne det ut på").

Deister 25% av befolkningen (" jeg tror ikke på en personlig Gud, men jeg tror det fins en høyere makt av et eller annet slag").

Tvilere 33% av befolkningen ("jeg tror nok på Gud enkelte ganger, men andre ganger gjør jeg det ikke" eller " selv om jeg er i tvil, føler jeg at jeg tror på Gud").

Teister (troende) 20% av befolkningen ("Jeg vet at Gud finnes")

En oppsummering av disse tallene kan være slik:

78% tror på Gud

10% tror ikke på Gud

12% vet ikke.

⁶ Botvar, Pål Kjetil (1993): Religion uten kirke

Tabell 2: Religiøs endring ifølge statistiske undersøkelser⁷

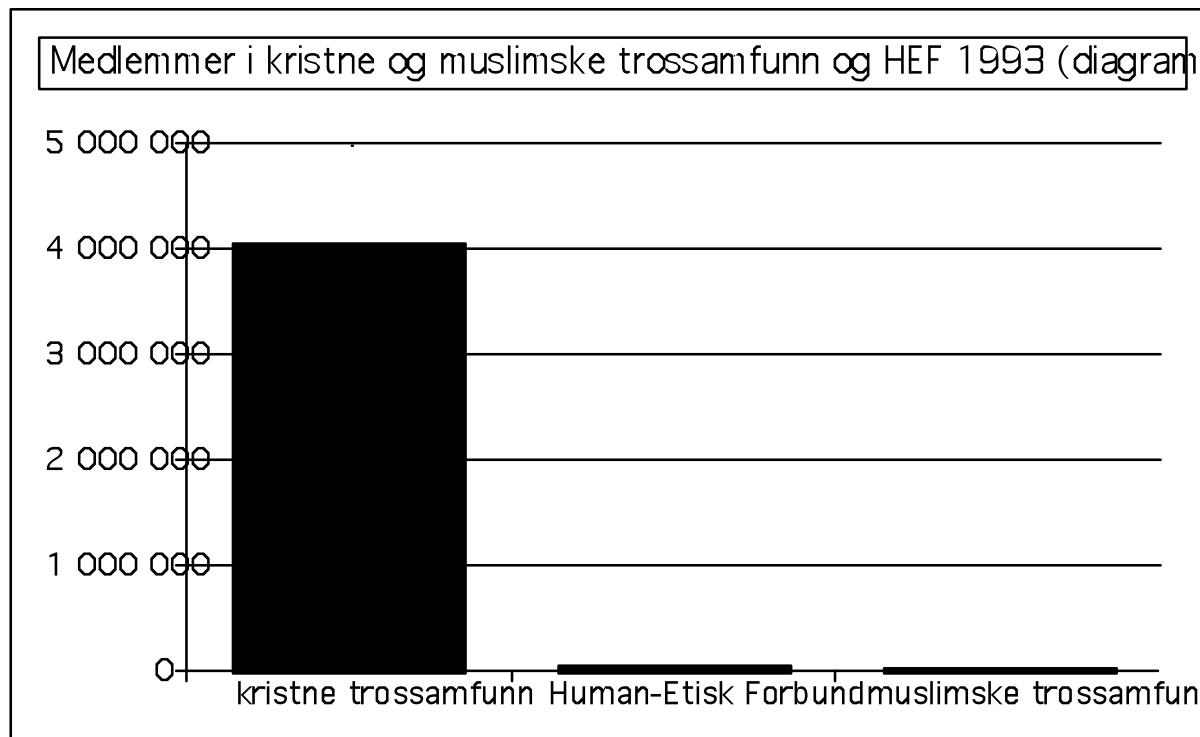
Andel som svarer ja (%)	1947	1965	1978	1985	1991
Tror De/du på Gud?	84	85	75	66	78
Andel som svarer ja (%)	1947	1965	1978	1985	1991
Tror De på et liv etter dette?	71	71	57	49	50
Andel som svarer ja (%)		1965	1975	1981	1993
Regner De dem som personlig kristen?	28	21	23	20	
Andel som svarer ja (%)		1968		1984	1994
Tror De på Himmelen?		60		46	41
Andel som svarer ja (%)		1968		1984	1994
Tror De på Helvete?		36		21	19
Minimum en gang hver uke (%)				1987	1994
Hvor ofte leser du i Bibelen?				12	9
Svar (%)					1991
Hvor ofte ber du?		minst daglig			18
		minst ukentlig			7
		minst en gang i måneden			7
		sjeldnere			30
		aldri			38

Undersøkelsene viser størst tilbakegang i oppslutning om troen på himmelen, helvete og et liv etter dette. Ser vi alle tallene i sammenheng kan et hovedinntrykk være at tilbakegangen har stagnert siden midten av åttitallet. Om det er riktig så er det verdt å legge merke til.

⁷ Kilde: Olaf Aagedal. Hentet fra Norsk Gallup Institutt/Markeds og Medieinstituttet/Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste/Statistisk Sentralbyrå/Scan Fact.
Antall respondenter mellom 1 000 - 2 000

Kristne, Human-Etisk Forbund og muslimske trossamfunn

195 000 personer står utenfor ethvert trossamfunn. Når vi holder disse utenfor og ser på trossamfunnene, dominerer de kristne kirkesamfunn og menigheter når det gjelder medlemmer.

Tabell 3: Medlemskap i kristne og muslimske trossamfunn og i HEF 1993

Tros- eller livssynssamfunn	juridisk medlemstall
Kristne kirkesamfunn og menigheter	4 046 815
Human-Etisk Forbund	57 452
Muslimske trossamfunn	21 685

Den kristne trossamfunn dominerer medlemsmessig og derfor også omtalen i denne rapporten. Her skal Human-Etisk Forbund og det muslimske trossamfunn omtales nærmere.

Human-Etisk Forbund

Fram til 1965 var det promiller av befolkningen som ikke var medlemmer av kristne trossamfunn. I mange år var det årlig ca. 1 500 mennesker som meldte seg ut av Den norske kirke, og nesten alle av disse meldte seg inn i et annet trossamfunn. I 1970-årene økte utmeldingene fra Den norske kirke til "intet trossamfunn". Rekordåret var i 1978 med 11 755 utmeldinger. Fra 1960-93 meldte 177 625 personer seg ut av Den norske kirke. I samme periode meldte 20 277 seg inn. Av de utmeldte gikk 20-30% over til et annet trossamfunn. "Den kirkeløse er i dag en mann mellom 20 og 40 år. Han er separert, skilt eller samboende, bor i en stor by, har høy utdanning og ditto inntekt. Han har liten lokal tilknytning og er svært sannsynlig venstre-radikal"⁸.

En del av de utmeldte meldte seg inn i Human-Etisk Forbund. Norge er det eneste nordiske landet som har et Human-Etisk Forbund. Særlig i 70- og første del av 80-årene meldte mange seg inn. De senere år har veksten flatet ut.

⁸ Sitatet er fra Olaf Aagedal, Vårt Land 20. februar 1995

Pr. 23. oktober 1995 har HEF 54 311 medlemmer. Offentlige tilskudd fra stat og kommune utgjør ca. 80 prosent av forbundets inntekter. I år forventes 21 millioner i offentlig støtte. Medlemskontigenten utgjør i underkant av fem millioner. Vel 80% av medlemmene betaler kontigenten. Få benytter anledningen til å melde seg ut av forbundet. De fleste av medlemmene er passive. 25% av medlemmene har minst en gang deltatt på et HEF-arrangement, mens 60% ønsker å være passive. 10% har eller har hatt tillitsverv, og bare 5% av medlemmene kommer på årsmøte⁹.

Human-Etisk Forbund har etter hvert også det til felles med trossamfunn at kvinnene er i flertall og gjennomsnittsalderen på medlemmene øker. I 1995 er 47% av medlemmene under 40 år (1987: 68%). I 1993 var fylkeslaget i Oslo det største med knapt 12 000 medlemmer (3% av befolkningen). Akershus fylkeslag hadde vel 7 000 medlemmer (2%). Andre fylkeslag hadde omkring 1 % av befolkningen som medlemmer. Medlemmene bodde for en stor grad i byer. Fylkeslagene i Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sør-Trøndelag og Troms hadde mellom 50 og 80% av medlemmene bosatt i Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim eller Tromsø.

Muslimske trossamfunn

I 1990 hadde muslimske trossamfunn i Norge 19 200 medlemmer (voksne og barn). I 1995 har medlemstallet økt til 40 500. Islamsk Råd ble etablert i 1992. Omkring 55 000 mennesker med muslimsk bakgrunn bor nå i Norge. Tre av fire er altså organisert i et muslimsk trossamfunn. Norske muslimer er inne i en "etableringsfase". Økningen kommer ikke i første rekke av en ny innvandring, men av at de som har vært i Norge noen år har er blitt mer bevisst på å organisere seg. Muslimer gjør det samme i hele Europa. Muslimene har opplevd en form for vekking. Mange er blitt mer bevisste på sin muslimske bakgrunn, og ønsker å vise dette. Troen samler gruppen. 400 nordmenn har konvertert til Islam¹⁰.

Til sammen er det registrert 51 muslimske menigheter i Norge. Vel 40 av disse er i Oslo og Akershus. I Oslo ligger den største moskeen med rundt 5 000 medlemmer.

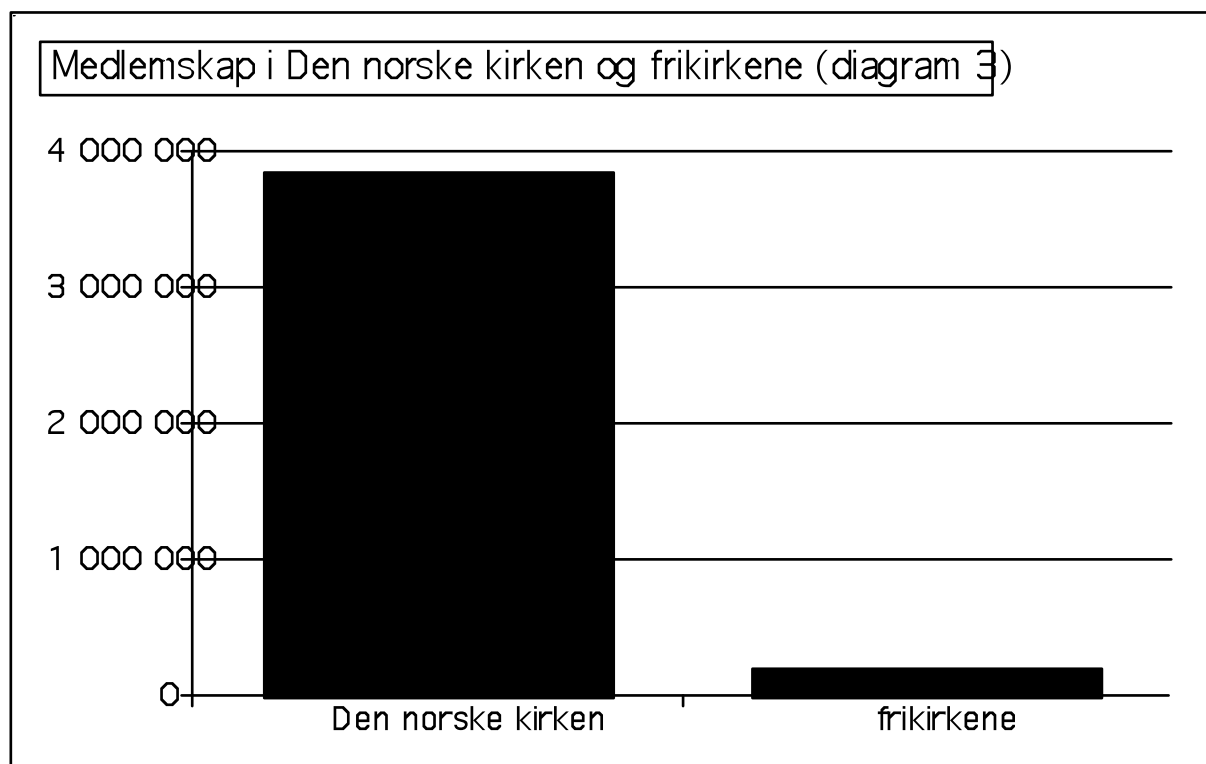
Mange muslimer deltar hver uke i moskeen. Kanskje de er flere enn de kristne som går til gudstjeneste eller møte hver uke i Oslo (13 000 kristne?)?

⁹ Medlemsundersøkelse utført i Humanist 1995

¹⁰ Intervju med Kari Vogt, Vårt Land 4. august 1995

Den norske kirke og de frikirkelige samfunn/menigheter

Blant de kristne kirkesamfunn og menigheter er det Den norske kirke som dominerer med sine 3,8 millioner medlemmer. Alle andre kirkesamfunn og menigheter omfatter 200 000 personer. Norge er Den norske kirkes land når det gjelder medlemmer. Bare staten har flere medlemmer!¹¹

Tabell 4: Medlemskap i Den norske kirken og frikirkene 1993

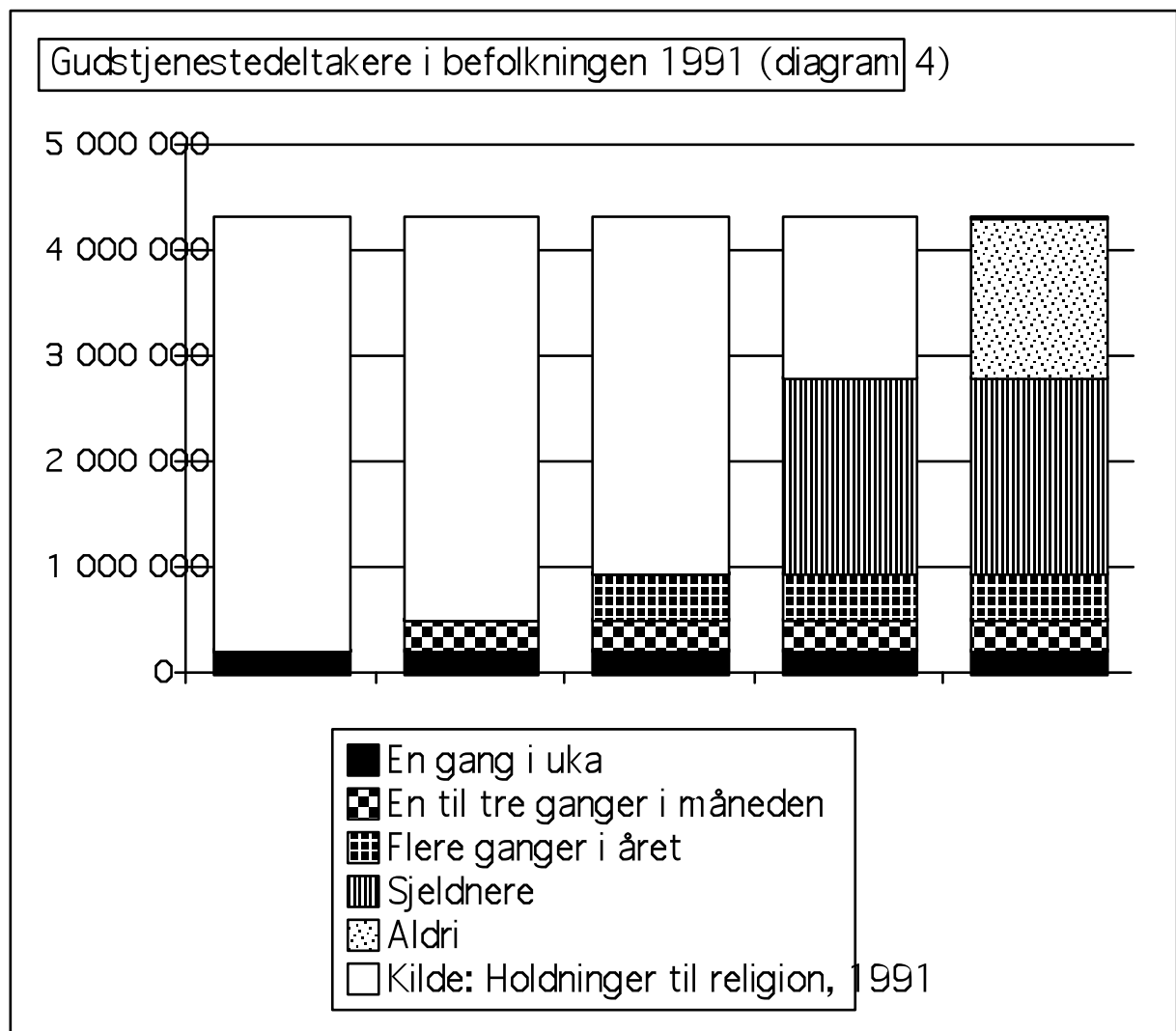
Trossamfunn	juridisk medlemstall
Den norske kirken	3 844 815
<u>Frikirkene</u>	<u>200 818</u>
Kristne	4 045 633

¹¹ Frikirkenes 200 818 medlemmer er beregnet av Rolfsen, se tabell 7.

NORDMENNENS KIRKEGANG

Gudstjenestedeltakelse

Det hevdes ofte at nordmenn ikke går i kirken. Kirkene står tomme. Dette er både rett og galt. Bare vel 200 000 går så ofte som hver uke. En halv million mennesker går minst en gang i måneden. De fleste er minst en gang på gudstjeneste eller møte i løpet av et år.

Tabell 5: Deltakere i gudstjeneste og møte 1991

Hyppighet	deltakere
En gang i uka	210 000
En til tre ganger i måneden	294 000
Flere ganger i året	437 000
Sjeldnere	1 873 000
Aldri	1 514 000
Norge	4 328 000

Den største gruppa (43%) er altså de som deltar en eller noen få ganger, ikke de som aldri kommer. 4,6% deltar ukentlig, 11,5% månedlig.

Ukentlig deltakelse på gudstjenester og møter

**OMTRENT 5% AV DEN NORSKE
BEFOLKNING DELTAR UKENTLIG PÅ
GUDSTJENESTER OG MØTER**

Tabell 6: Ukentlig deltakelse på gudstjenester og møter

ukentlig deltakelse...	antall deltager	prosent
... i Den norske kirken	121 956 ¹² - 145 128 ¹³	2,8 - 3,4%
... i bedehusene	12 196 ¹⁴	0,3%
... i frikirkene	67 192 ¹⁵	1,6%
... i Norge	201 344 - 224 516	4,7 - 5,3% ¹⁶

Tallet er altså 5 prosent! Lenge har det vært regnet med at 3 prosent går til gudstjeneste eller møte ukentlig. Det er sannsynligvis for lavt. 5 prosent er på høyde med svenskene. Den danske DAWN-undersøkelse "Gør danerne kristne" dokumenterte at 1,36% av danskene var i kirken en gjennomsnittssøndag.

¹² Summen av gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse søn- og helligdag fra alle menighetene i Den norske kirke (Pkt. 2.10 i menighetens årsstatistikk).

¹³ 145 128 er summen av gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse i alle krikebyggene.

¹⁴ Dette tallet er usikkert. Det er beregnet slik: Tallet gjelder dem som går på bedehuset uten å gå i kirken. I Bergen utgjorde dette 10% av deltakerne på søndagens gudstjenester i Den norske kirken. I Vest-Agder har DAWN Agder registrert alle bedehusene og virksomheten der. Ca. 600 personer går kun på bedehuset. Det tilsvarer ca. 10% av gudstjenestedeltakerne i Den norske kirken i Vest-Agder. På landsbasis var det 121 956 gudstjenestedeltakere i gjennomsnitt. 10% av det blir 12 196. Tallet er kanskje vel høgt fordi bedehusene står sterkere i Bergen og Vest-Agder enn de fleste andre fylker i Norge.

¹⁵ De frikirkelige samfunn og menigheter har tilsammen 111 986 personlige medlemmer. Det er bare mulig å anslå hvor mange av disse som gjennomsnittlig er tilstede på en gudstjeneste/møte. I Bergen utgjør disse 62% av medlemmene. På landsbasis anslår jeg tallet til 50% (=55 993), bl. a. fordi andelen nye menigheter er høyere i Bergen enn i landet som helhet. Nye menigheter samler ofte svært mange av sine medlemmer til gudstjenester og møter. Tallet 67 192 inkluderer barn (=20% av 55 993). Menighetene i Bergen hadde 20% barn blant deltakerne må møter og gudstjenester. 20% er sannsynlig også for landet som helhet.

¹⁶ Tallet stemmer godt overens med en undersøkelse fra 1991 ("Holdninger til religion 1991") hvor 4,6% fra 16 til 79 år svarte at de var tilstede på gudstjeneste/ religiøst møte en gang i uken.

NORDMENN ER PASSIVE

Aktive medlemmer

Hva er et aktivt medlem av et tros- og livssynssamfunn? Hvordan kan vi telle hvor mange aktive medlemmer det er? Diagrammene 1-3 med tabeller i rapporten har tatt utgangspunkt i medlemskap som juridisk og nominelt medlemskap. Det bilde som der ble tegnet av religiøst medlemskap og tilhørighet var preget av det utgangspunktet. Her er utgangspunkt og spørsmål et annet, nemlig spørsmålet om aktivt medlem. Vi spør altså ikke om hvem som er personlig kristen. Vi spør derimot om hvem som er et aktivt medlem. Blant medlemmene i Human-Etisk Forbund er ikke poenget å kartlegge gudstro og ateisme, men aktivitet. Tro og livssyn er vanskelig å kartlegge. Da er det lettere med aktivitet.

For Den norske kirkes del har vi valgt å definere et **aktivt medlem** (aktiv kristen) **som en person som regelmessig eller av og til går til nattverd** i en gudstjeneste. Denne definisjonen kan teologisk begrunnes ved nattverd og dåp som de to grunnleggende sakrament i luthersk lære. Samtidig gjør denne definisjonen det mulig å bruke kirkelig statistikk over nattverdsgjester. Hver gang det er nattverd i en gudstjeneste telles nattverdsgjestene, og tallene summeres i menighetenes årsstatistikk. En svakhet ved definisjonen er at den utelukker personer som mottar nattverd i institusjon eller soknebud. En annen svakhet er tradisjoner og vaner knyttet til nattverden. Derfor vil noen være uenige i definisjonen: " Mange kristne i Den norske kirke bruker ikke nattverden regelmessig, ja kanskje ikke i det hele tatt. Dette kan for eksempel gjelde barn/unge over 15 år som er aktivt med i kristent ungdomsarbeid og det kan gjelde en god del eldre som er opplært med et syn på nattverden som fører til at de ikke bruker den i frykt for å gjøre noe galt". "I vårt bispedømme er det mange som er "aktive kristne", og ønsker å være det, men de har likevel ikke turt å gå til nattverd"¹⁷.

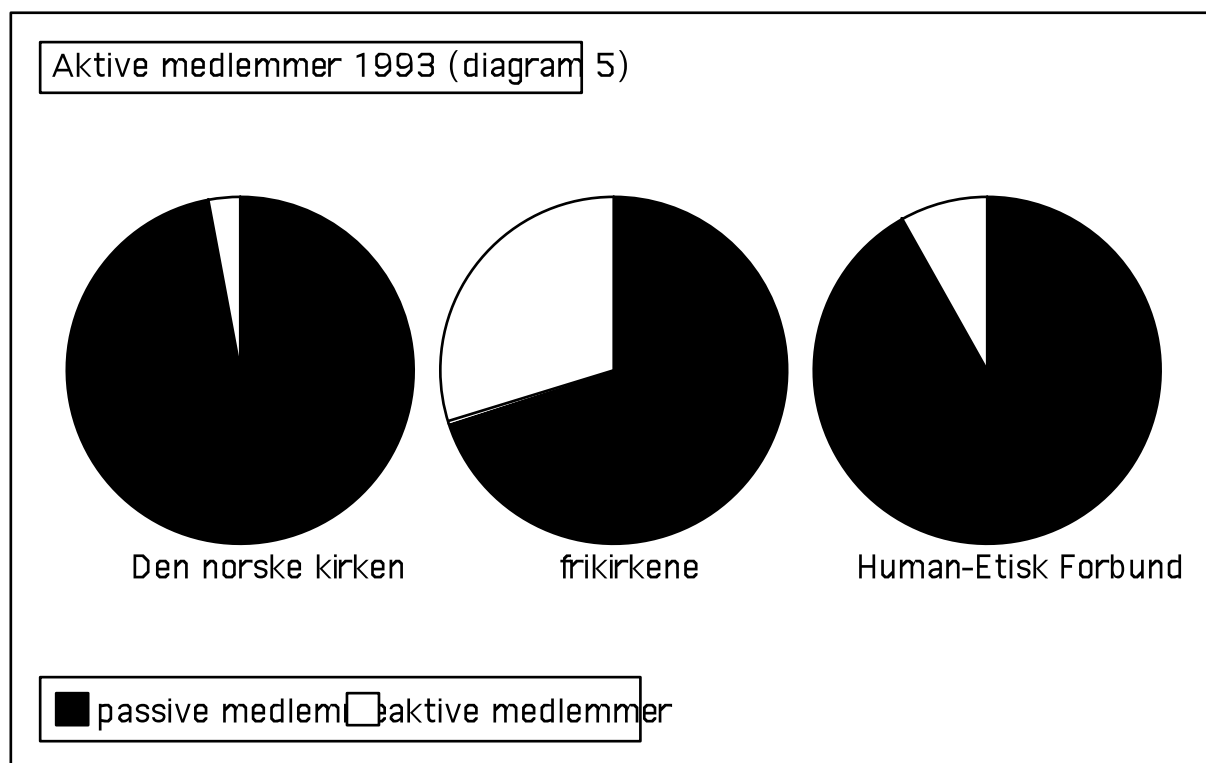
Disse siterte innvendingene er viktige. De viser hvor vanskelig og mangelfull vår definisjon av aktiv medlem/kristen er. Finnes det alternative definisjoner som gjør det mulig å telle antallet aktive medlemmer? Det beste alternativet vil være gudstjenestedeltakelse. Den definisjonen har en vesentlig svakhet. Til gudstjeneste kommer mennesker med ulike holdninger til den kristne tro. Slett ikke alle ville godta gudstjenestedeltakelse som uttrykk for det å være et aktivt medlem/kristen. Derfor lar vi her gudstjenestedeltakelse stå som et korrektiv til nattverdsdeltakelse fordi flere enn de som går til nattverd er aktive medlemmer/kristne. Likevel beholder vi definisjonen som det beste uttrykk for de som er aktive kristne og aktive medlemmer av Den norske kirke.

Går vi med det samme spørsmålet om aktivitet til Human-Etisk Forbund har vi flere alternativer. Er et aktivt medlem en som deltar på årsmøtet? I så fall er det 5% av medlemmene. Siden Human-Etisk Forbund ikke legger samme vekt på å delta i egne møter som en menighet gjør, har vi valgt de som har tillitsverv eller har hatt tillitsverv (10%) som uttrykk for hvor mange aktive medlemmer HEF har.

Hvordan skal vi så definere et aktivt medlem i frikirkene? Et problem i den forbindelse er at frikirkene ikke teller deltakere slik Den norske kirke gjør. Det finnes ikke statistikk verken over gudstjeneste-/møtedeltakere eller nattverdsgjester. Dermed må vi på en indirekte måte finne ut hvor mange av medlemmene som deltar regelmessig eller av og til i menighetene. Vi har vurdert forholdet mellom medlemskap og aktivitet slikt: Det juridiske medlemskap (menighetsbarn, begrenset medlemskap o.l.) i frikirkene kan best sammenliknes med juridisk/nominelt medlemskap i Den norske kirke. Dette tallet omfatter barn og voksne som har juridisk tilknytning til frimenighetene. Det er altså galt å anvende det nominelle tallet som uttrykk for aktivt medlemskap. Frikirkesamfunnene og menighetene har også et personlig/fullt medlemskap som skjer ved troende dåp i noen menigheter eller ved en offentlig opptakelse i andre. I alle etablerte menigheter og kirkesamfunn erkjennes det at det også blant de personlige medlemmene er en større eller mindre gruppe passive medlemmer. Sykdom og alderdom hindrer noen. Flytting fra menigheten hindrer andre. I tillegg vil det være ei gruppe som er blitt passive i forhold til menigheten. Disse har tidligere vært aktive. De ønsker ikke å melde seg ut, men de kommer ikke til gudstjeneste og møter. Som nevnt er det ingen frikirkelige samfunn som teller gudstjenestedeltakere eller nattverdsgjester slik det gjøres i Den norske kirke. Derfor har vi med utgangspunkt i antall personer i fullt medlemskap bedt ledere i kirkesamfunnene om å vurdere medlemstallet utfra følgende regnestykke: Trekk fra de passive medlemmene. Legg til de personer som kommer regelmessig eller av og til, men som ikke er personlige medlemmer av menigheten. Dette og egne vurderinger har ført til at aktive medlemmer i Frikirken, Pinsebevegelsen og Misjonsforbundet settes til 70% av medlemstallet, i Adventistsamfunnet 65%, Baptistsamfunnet og Metodistkirken 60% og Frelses-arméen 50%. I Pinsebevegelsen har Jan Ernst Gabrielsen gjort en undersøkelse som viste 70% deltakelse. Både Frikirken og Misjonsforbundet har en del nye menigheter

¹⁷ Uttalelser fra to stiftskapellaner i Den norske kirke i forbindelse med nattverdsdeltakelse som indikator på aktivt medlem.

som gjør det rimelig å gi disse 70%, mens de tre kirkesamfunnene nesten uten nye menigheter kommer lavest. Passive medlemmer er et faktum. Hvor stor del disse utgjør, vurderes nok ulikt, og slike forskjeller må godtas så lenge det ikke er gjort en regelmessig telling av gudstjeneste og møtedeltakere. Uansett vil det ikke utgjøre noen vesentlig forskjell i det totale bildet av aktive medlemmer og kristne i Norge om f. eks. aktive medlemmer i Metodistkirken var satt til 50% av personlige medlemmer. Aktive medlemmer i nye, uavhengige menigheter settes til 100% av personlige medlemmer. Begrunnelsen for det er at nye menigheter vil ha få passive medlemmer, og flere vil delta regelmessig i disse menighetene uten å være medlemmer.

Tabell 7: Aktive medlemmer 1993

Tros- eller livssynssamfunn	i prosent		%
	juridiske aktive medlemmer	medlemmer	
Den norske kirke	3 844 815 ¹⁸	119 248 ¹⁹	3,1
Frikirkene	200 818 ²⁰	86 608 ²¹	43,1
Human-Etisk Forbund	57 452 ²²	5 000 ²³	8,7

¹⁸ Pr. 1. januar 1993 er folketallet i Norge 4 324 815 (i følge Per Tanggaard i Årbok for Den norske kirke 1993). Han regner med at 230 000 er medlemmer av andre trossamfunn og 250 000 personer er uten medlemskap i noen trossamfunn. Det gir 3 844 815 personer som da er juridisk medlemmer i Den norske kirken.

¹⁹ Nattverdstill i gjennomsnitt er 53 526. I følge vår undersøkelse dobber vi dette tall og får 107 052 som tilhører nattverdsmenigheten. I tillegg kommer 12 196 fra bedehusene. Se fotnote til tabell 6.

²⁰ juridiske medlemmer (Kilde: Statistisk Årbok 1993) plus personlige medlemmer dersom det ikke finnes tall på juridisk medlemskap

²¹ Medlemstall er 112 244 og blir justert ned med 25 836 pga. personlige men passive medlemmer

²² Kilde: Statistisk Årbok 1993. Tallet omfatter voksne og barn.

²³ Ca. 10% av de voksne medlemmene har eller har hatt tillitsverv. Se også tekst Human-Etisk Forbund.

Tabell 8: Fordeling aktive kristne i Den norske kirke og frikirkene

Kirkesamfunn	aktive	prosent
Den norske kirken	119 248	58
Frikirkene	86 608	42
Total	205 856	100

Det totale antall aktive medlemmer og kristne virker gjerne lavt. Det utgjør 6% av den voksne befolkning. Med en annen definisjon av hva det er å være en aktiv kristen kunne tallet blitt høyere. I tabell 6 beregnet vi at 210 000 deltok ukentlig på gudstjeneste/møte. Det samme tallet, vel 200 000, er altså framkommet gjennom to uavhengige prosesser.

Fordelingen mellom aktive medlemmer og kristne i Den norske kirke og frikirkene kan også overraske. 58% er i Den norske kirke, 42% i frikirkene.

Medlemskap i frikirken: juridisk, personlig og aktivt

Tabell 9: Juridisk og personlig medlemskap

Menighet	juridiske	personlige
<i>A. Kirkesamfunn og menigheter som opererer med medlemskap:</i>		
Metodistkirken i Norge	14 841	5 521
Det Norske Baptistsamfunn	11 196	5 361
Syvendedags-Adventistsamfunnet i Norge	6 511	5 328
Den Evangelisk Lutherske Frikirke	20 662	8 922
Det Evangelisk Lutherske Kirkesamfunn	3 566 ²⁴	1 388 ²⁵
Det Norske Misjonsforbund	7 887 ²⁶	8 808 ²⁷
Den Katolske Kirke	31 085	10 361 ²⁸
Pinsebevegelsen	53 608 ²⁹	31 486
Den Ortodokse Kirken	746	40 ³⁰
Guds Menighet på Vegårshei		1 378
Uavhengige menigheter		9 245 ³¹
Samfundet, Det Almindelige Samfund, Det Alm. Luth. Samfund		2 000
Maran Ata		700 ³²
Vennesen Samfunn		141
Kristi Menighet i Halden og Fredrikstad	279	158
Den evangeliske Forsamlingen, Oslo		258
Frelsesarméen ³³		7 715
<i>B. Menigheter som ikke opererer med medlemskap:</i>		
De Frie Evangeliske Forsamlinger	8 -10 000 ³⁴	5 835 ³⁵
Den Kristelige Menighet	20 000 ³⁶	7 -8 000 ³⁷
Apostolisk Tro		99 ³⁸

²⁴ Innskrevne medlemmer som det kreves statstilskudd for.

²⁵ Aktive, nattverdssøkende medlemmer.

²⁶ Dette tallet gjelder personer som kun er juridiske medlemmer av Misjonsforbundet.

²⁷ Misjonsforbundet har et dobbelt medlemskap. En person kan dermed være medlem både av Misjonsforbundet og f. eks. Den norske kirken.

²⁸ Den katolske kirke skiller ikke mellom juridiske og personlige medlemmer. Tallet 10 361 anslår hvor mange som deltar på gudstjeneste.

²⁹ Tallet 53 620 er utregnet slik: Statistisk Årbok 1991 opplyser at 45 440 personer tilhører 219 registrerte og 20 uregistrerte Pinsemenigheter. Gjennomsnittlig er det 190,1 medlemmer per menighet. Pinsebevegelsens årbok 1992 har registrert 282 menigheter. 282 multiplisert med 190,1 = 53 608.

³⁰ Den ortodokse kirke skiller ikke mellom juridiske og personlige medlemmer. Tallet 40 er gitt av menighetsprest og gjelder gudstjenestedeltakere.

³¹ Tallet er innsamlet av Jan Inge Jenssen. Det omfatter flest voksne, men også noen barn.

³² Anslag gitt av Hubenmeier. Menighetene i Bergen og Oslo har tilsammen 479 medlemmer.

³³ Frelsesarméen opererer med medlemmer (soldater), men er ikke et kirkesamfunn.

³⁴ Anslag gitt av Asbjørn Froholt.

³⁵ Anslag gitt av Asbjørn Froholt.

³⁶ Sommerstevnet i 1993 på Brunstad i Stokke samlet mer enn 7 000 barn og voksne fra 30 nasjoner. Tallet 20 000 er et forsøk fra Rolfsens side på å anslå voksne og barn.

³⁷ Tallet 7 -8 000 er et anslag fra boka "Dette tror vi", Tyri Norsk Forlag.

³⁸ Anslag gitt av Steinar Bruvoll.

Tabell 10: Personlig medlemskap og aktiv deltakelse

Menighet	personlige	aktive
<i>A. Kirkesamfunn og menigheter som opererer med medlemskap:</i>		
Metodistkirken i Norge	5 521	3 313
Det Norske Baptistsamfunn	5 361	3 217
Syvendedags-Adventistsamfunnet i Norge	5 328	3 463
Den Evangelisk Lutherske Frikirke	8 922	6 245
Det Evangelisk Lutherske Kirkesamfunn	1 388 ³⁹	1 388
Det Norske Misjonsforbund	8 808 ⁴⁰	6 166
Den Katolske Kirke	10 361 ⁴¹	10 361
Pinsebevegelsen	31 486	22 040
Den Ortodokse Kirken	40 ⁴²	40
Uavhengige menigheter	9 245 ⁴³	9 245
Samfundet, Det Almindelige Samfund, Det Alm. Luth. Samfund	2 000	2 000
Venneses Samfunn	141	141
Frelsesarméen ⁴⁴	7 715	4 386
Andre ⁴⁵	2 494	1 069
<i>B. Menigheter som ikke opererer med medlemskap:</i>		
De Frie Evangeliske Forsamlinger	5 835 ⁴⁶	5 835
Den Kristelige Menighet	7 -8 000 ⁴⁷	7 500
Apostolisk Tro	99 ⁴⁸	99

³⁹ Aktive, nattverdssøkende medlemmer.

⁴⁰ Misjonsforbundet har et dobbelt medlemskap. En person kan dermed være medlem både av Misjonsforbundet og f. eks. Den norske kirken.

⁴¹ Den katolske kirke skiller ikke mellom juridiske og personlige medlemmer. Tallet 10 361 anslår hvor mange som deltar på gudstjeneste.

⁴² Den ortodokse kirke skiller ikke mellom juridiske og personlige medlemmer. Tallet 40 er gitt av menighetsprest og gjelder gudstjenestedeltakere.

⁴³ Tallet er innsamlet av Jan Inge Jenssen. Det omfatter flest voksne, men også noen barn.

⁴⁴ Frelsesarméen opererer med medlemmer (soldater), men er ikke et kirkesamfunn.

⁴⁵ Guds Menighet på Vegårshei, Kristi Menighet i Halden og Fredrikstad, Den Evangeliske Forsamlingen Oslo og Maran Ata

⁴⁶ Anslag gitt av Asbjørn Froholt.

⁴⁷ Tallet 7 -8 000 er et anslag fra boka "Dette tror vi", Tyri Norsk Forlag.

⁴⁸ Anslag gitt av Steinar Bruvoll.

KIRKENE

I dette kapitlet vil vi dokumentere at det i 1993 var 1 001 frikirkelige menigheter og 1 359 sokn/menigheter; tilsammen 2 360. Regner vi med 1 799 kirkebygg i Den norske kirke og ikke 1 359 sokn, blir summen 2 800 menigheter.

DEN NORSKE KIRKE

Soknet er grunnenheten i Den norske kirke. Det er et geografisk avgrenset område. Et menighetsråd har ansvaret for et sokn. Hvert sokn hører inn under et prestegjeld. Prestegjeld er tjenstedistriktet for prestene.

Den norske kirke er inndelt i 1 359 sokn/menigheter med gjennomsnittlig vel 2 829 kirkemedlemmer i hvert sokn. Dette gjennomsnittstallet dekker over store variasjoner i størrelse, medlemstall og oppgaver. De 1 359 sokn er delt inn i 615 prestegjeld, som igjen er knyttet sammen i 93 prostier og 11 bispedømmer.

Sokn eller prestegjeld er geografiske størrelser som ikke alltid stemmer overens med kommune⁴⁹. I 1988 var 275 kommuners grenser identisk med prestegjeldenes. 80 kommuner omfattet to eller flere hele prestegjeld, mens 39 prestegjeld omfatter to hele kommuner. 34 prestegjeld omfatter deler av flere kommuner. Intet sokn krysser kommunegrensene. Ca. 500 sokn hadde et kapell i tillegg til soknekirken. Ca. 170 av disse kapelldistriktene hadde eget menighetsråd.

Menighetsplanting og kirkebygg

Tabell 11: Nye kirkebygg i dette århundre

Perioden	sokne- kirker	kapell	sum	gjennomsnitt pr. år
1901-10	47	48	95	9,5
1911-20	13	29	42	4,2
1921-30	19	15	34	3,4
1931-40	20	43	63	6,3
1941-50	8	4	12	1,2
1951-60	32	44	76	7,6
1961-70	32	31	63	6,3
1971-80	33	28	61	6,1
1981-90	16	6	22	2,2
1991	2	1	3	3,0

Oversikten viser at kirkebyggingen var stabil fra etter krigen til 1980-årene. Ca. 270 kirker og kapell ble bygget fra 1945 til 1987. I dette tallet er inkludert alle bygg som er vigslet til kirke. På åttitallet ser vi en markert nedgang. Endringene i bosettingsmønsteret de siste 50 årene har skapt store behov for nye kirker. Likevel ble det bygd bare noen få på åttitallet.

Gjennomsnittlig folketall pr. kirkebygg i Den norske kirke gjennom de siste hundre år er 1 854 (1890), 2 185 (1950), 2 341 (1985) og 2 404 (1993). I samme periode er folketallet mer enn fordoblet, og bosettingsmønsteret er drastisk forandret uten at kirkebyggene har fulgt folkeflyttingen.

⁴⁹ Mange av opplysningene om Den norske kirke er hentet fra Den lokale kirkes ordning, NOU 1989:7

Tabell 12: Antall kirkebygg og sokn/menigheter i hvert fylke

Fylke	Dnk kirke- bygg	Dnk sokn/ menigheter ⁵⁰	fri- kirker ⁵¹
Finmark	82	27	34
Troms	100	46	39
Nordland	131	100	85
Nord-Trøndelag	88	60	26
Sør-Trøndelag	105	79	27
Møre og Romsdal	125	98	51
Sogn og Fjordane	124	87	13
Hordaland	159	127	68
Rogaland	102	77	64
Vest-Agder	61	48	69
Aust-Agder	55	42	51
Telemark	77	72	94
Vestfold	65	50	49
Buskerud	103	75	61
Oppland	117	90	39
Hedmark	95	77	54
Akershus	84	69	66
Østfold	68	59	39
Oslo	58	61	72
Norge	1799	1344	1001

Gudstjenestedeltakelse

1. 11% av befolkningen deltar på gudstjeneste/møte minst en gang i måneden.
2. Denne andelen av befolkningen er lavere i dag enn før 1980.
3. Andelen har ikke sunket siden 1980.
4. Flere kvinner enn menn deltar minst månedlig
5. Flere over 45 år enn under 45, deltar regelmessig på gudstjeneste eller møte.

Gallup-undersøkelser foretatt på forskjellige tidspunkt mellom 1945 og 1970 viser at gjennomsnittlig 8% av den voksne befolkning var til stede ved en gudstjeneste/møte sist søndag og ytterligere 4% hadde vært søndagen før⁵². Så sent som i 1970 deltok 19% i gudstjeneste og 12% i religiøs møte i løpet av en måned. I 1980 viste en undersøkelse at det hadde skjedd en reduksjon⁵³. Da deltok 11% i gudstjeneste eller møte i løpet av den siste måned. Det samme tallet nevnes i de to undersøkelsene fra 1991⁵⁴. Gudstjenestedeltakelsen er stabil når vi sammenlikner 1993 og 1987.

⁵⁰ Årbok for Den norske kirke regner med 1 359 menigheter. Vi har fått informasjon fra 1 344 menigheter.

⁵¹ Dette gjelder bare frikirker som er med i denne rapporten.

⁵² Kilde: Kirkegjengertelling 1956, referert i Hauglin 1970, s. 82-83.

⁵³ Kilde: Levekårsundersøkelsen

⁵⁴ Kilde: Levekårsundersøkelsen og Holdninger til religion 1991

Tabell 13: Gudstjenestedeltakere i gjennomsnitt fylkesvis 1987 og 1993

Fylke	1987 ⁵⁵	1993 ⁵⁶	forskjell 1993-1983	i prosent %
Finmark	1 536	1 434	-102	-6,6
Troms	3 461	3 537	+76	+2,2
Nordland	7 064	7 256	+192	+2,7
Nord-Trøndelag	5 157	4 912	-245	-4,8
Sør-Trøndelag	7 470	6 967	-503	-6,7
Møre og Romsdal ⁵⁷		9 305	9 305	
Sogn og Fjordane	7 499	6 725	-774	-10,3
Hordaland	13 520	12 497	-1 023	-7,6
Rogaland	10 535	9 943	-592	-5,6
Vest-Agder	6 260	6 502	+242	+3,9
Aust-Agder	4 486	4 505	+19	+0,4
Telemark	5 343	5 164	-179	-3,4
Vestfold ⁵⁸	2 967	4 838	+1 871	+63,1
Buskerud ⁵⁹	3 975	6 062	+2 087	+52,5
Oppland	6 803	6 840	+37	+5,4
Hedmark	5 634	5 860	+226	+4,1
Akershus	6 685	7 274	+589	+8,8
Østfold	5 568	5 900	+332	+6,0
Oslo	6 012	6 295	+283	+4,7

Tabellen viser at det var i Hordaland den største gudstjenestemenigheten var samlet søndag formiddag. Om vi holder Møre og Romsdal, Buskerud og Vestfold utenfor, var det Akershus som hadde størst økning. Det var også Akershus som har den størst befolkningsøkningen i det samme tidsrom.

Hvis vi holder de tre nevnte fylkene utenfor, kan vi også finne ut om det antallet som har deltatt på gudstjeneste har minket eller økt. Vi sammenlikner også denne gang 1993 og 1987. Summen av gjennomsnittstallene var 100 670 (1987) og 101 611 (1993). Dette tyder på stabilitet.

Tabell 14: Største menigheter Dnk etter gudstjenestedeltagere 1993

Menighetens navn	kommune	kirkens nedslagsfelt	gudstjeneste- gjester	andel %
Stavanger domkirke m.	Stavanger	6 568	375	5,7
Lyngdal menighet	Lyngdal	5 000	342	6,8
Mandal menighet	Mandal	10 137	323	3,2
Flekkerøy menighet	Kristiansand	1 700	294	17,3
Volda menighet	Volda	5 700	289	5,1
Nidaros domkirke menighet	Trondheim	5 000	286	5,7
Ulstein menighet	Ulstein	5 700	280	4,9
Molde domkirke menighet	Molde	10 000	271	2,7
Bremnes menighet	Bømlo	2 800	269	9,6
Vereide menighet	Gloppen	3 200	250	7,8
Nordstrand menighet	Oslo	13 000	248	1,9
Førde menighet	Førde	8 800	248	2,8
Spjelkavik menighet	Ålesund	16 000	248	1,6
Sandar menighet	Sandefjord	13 000	247	1,9
Søgne menighet	Søgne	7 600	246	3,2

⁵⁵ Kilde: menighetens årsstatistikk 1987

⁵⁶ Kilde: menighetens årsstatistikk 1993

⁵⁷ Tall mangler for 1987. Se fylkesomtalen

⁵⁸ Vanskelig å sammenlikne 1993 og 1987. Se fylkesomtalen

⁵⁹ Vanskelig å sammenlikne 1993 og 1987. Se fylkesomtalen

Nattverdsgjester

Tabell 15: Nattverdsgjester 1992/1993

Fylke	årsstatistikk ⁶⁰	Våre kirker ⁶¹	Våre kirker justert ⁶²	egen under- søkelse
Finnmark	543	1 034	1 245	2 200
Troms	1 100	1 949	2 140	3 258
Norland	2 069	2 453	2 828	
Nord-Trøndelag	1 185	1 448	1 718	
Sør-Trøndelag	1 962	2 071	2 291	
Møre og Romsdal	2 863	3 617	3 892	
Song og Fjordane	2 005	2 092	2 262	
Hordaland	4 743	4 765	5 305	
Rogaland	4 682	5 079	5 991	
Vest-Agder	3 013	3 193	3 381	
Aust-Agder	2 001	2 089	2 375	
Telemark	2 101	2 203	2 320	
Vestfold	1 875	2 001	2 339	
Buskerud	1 984	2 210	2 448	
Oppland	1 911	2 024	2 322	
Hedmark	1 253	1 330	1 590	
Akershus	2 544	2 755	3 197	
Østfold	2 296	2 187	2 553	
Oslo	3 332	2 674	3 329	
Norge	43 462	47 174	53 526	

Rogaland har altså det høyeste gjennomsnittstallet. Vest-Agder og Aust-Agder ligger høyest i gjennomsnittlig antall nattverdsgjester i prosent av innbyggere over 15 år.

For å finne ut om gjennomsnittstallet for nattverdsgjester har økt eller minket, må vi gå til årsstatistikken. Vi sammenlikner 1987 og 1993. Dette er ikke helt enkelt. Vi mangler tall fra Møre bispedømme (Møre og Romsdal) fra 1987. Tallene fra Tunsberg bispedømme (Buskerud og Vestfold) er vanskelige å bruke ⁶³. Om vi altså holder disse tre fylkene utenfor, viser det seg at utviklingen har vært positiv. Summen av gjennomsnittstallene fra 16 fylker blir 37 740 for 1993 og 34 336 for 1987. Det er en økning på 3404 personer (+7%). Selv om vi tar hensyn til befolkningsveksten og naturlige variasjoner i gjennomsnittstallet fra ett år til et annet, er det tale om en svak vekst. Om det var omvendelse og/eller modning som har førte disse 3 404 til nattverdbordet, er vanskelig å ha noen formening om. I kapitlet om fylkene finnes nærmere omtale av nattverd tallene fylkesvis.

Tolking av nattverd tallene

I Troms og Finnmark bygger nattverd tallene på egne undersøkelser. I de andre fylkene er det de justerte nattverd tallene fra praktboka "Våre kirker" som legges til grunn for statistikken. Disse gjennomsnittstallene tar hensyn til at mange sokn har flere kirkebygg. Gjennomsnittstallene er blitt justert for å fange opp de kirkebygg som står uten tall for gjennomsnittlig antall nattverdsgjester. Disse justerte tallene er så blitt doblet for å fange opp hvor mange som kommer til nattverd av og til eller regelmessig. Det sier seg selv at det vanligvis ikke er det samme menneskene som deltar hver gang. Doblingen bygger på undersøkelser.

Nærmere om hvorfor vi velger å doble de justerte gjennomsnittstallene fra "Våre kirker":

DAWN-rapporten nevner i tabell 7: Aktive medlemmer 1993 at Den norske kirke har 107 052 medlemmer som går til nattverd av og til eller regelmessig. For å forstå hvordan dette tallet er framkommet, starter vi med tallet

⁶⁰ Kilde: Menighetens årsstatistikk for 1993, som sendes biskopene og Kirke-, Forsknings- og Undervisningsdepartementet

⁶¹ Kilde: Våre Kirker, Norsk kirkeleksikon, Vanebo Forlag, 1993

⁶² Samme kilde. De kirkene som manglet tall for nattverdsgjester har fått påplussert gjennomsnittstallet i årsstatistikken for det fylket de tilhører.

⁶³ I omtalen av fylkene Møre og Romsdal, Buskerud og Vestfold er dette forklart nærmere.

fra årsstatistikken. Alle sokn/menigheter leverer årsstatistikk. Nattverdsgjestene ved gudstjeneste telles hver gang. Ved årets slutt summeres disse tallene til et samlet tall for nattverdsgjester. Gjennomsnittlig tall for nattverdsgjester framkommer ved å dele nattverdsgjester totalt med antall gudstjenester på søn- og helligdag formiddag. Nattverdsgjester ved institusjoner og soknebud er dermed ikke med i gjennomsnittstallet.

Dette gjennomsnittstallet fra årsstatistikken forteller hvor mange som vanligvis går til nattverd i en menighet. Tallet sier ikke noe direkte om hvor mange forskjellige personer det er som regelmessig eller av og til går til nattverd. Denne gruppen mennesker betegnes gjerne som nattverdmenigheten. For å finne ut det måtte man ha notert nattverdsgjestenes navn og så ved årets slutt finne ut hvor mange ulike personer som hadde deltatt regelmessig eller av og til. Det som er sikkert er at gjennomsnittstallet er et minimumstall, og i så godt som alle menigheter vil nattverdmenigheten være større enn gjennomsnittstallet for nattverdsgjester. Sokneprester som kjenner menighetene sine godt, kan pålitelig anslå hvor stor nattverdmenigheten er. Når vi har spurt prester, påplusses gjennomsnittstallet med fra 20% til 800% (8-dobling). Dette viser den store lokale variasjon det er i landet som helhet. Å anslå en gjennomsnittlig påplussing er uhyre vanskelig. Vi er blitt stående ved en dobling av gjennomsnittstallet fra "Våre kirker - Norsk kirkeleksikon". M.a.o. ikke en dobling av tallene fra årsstatistikken. Denne praktboka inneholder bilder og informasjon om 1 925 kirkebygg. Svært ofte informeres det om gjennomsnittstallet for gudstjenestedeltakere og nattverdsgjester. Disse tallene er fra 1992, men de er mer pålitelige enn tallene fra menighetenes årsstatistikk. "Våre kirker" gir nemlig gjennomsnittstall for nesten hvert kirkebygg. I sokn med flere kirkebygg gir dette et mer korrekt tall enn årsstatistikken. Det er 1 344 sokn/menigheter som har levert årsstatistikken. Årsstatistikkenes tall framkommer som nevnt ved at summen av nattverdsgjester i hver kirke summeres. Deretter deles dette tallet på summen av nattverdsgudstjenester i hver kirke. I sokn med flere kirkebygg blir dette feil. Et eksempel fra Finnmark belyser dette på en dramatisk måte:

I årsstatistikken fra menigheten i Sør-Varanger rapporteres det 72 gudstjenestedeltakere i gjennomsnitt og 19 nattverdsgjester i gjennomsnitt. "Våre kirker" gir gjennomsnittstall fra de seks kirkene i Sør-Varanger:

Tabell 16: Eksempel på gudstjeneste- og nattverdstill

Kirken	gudstjeneste- deltakelse	nattverds- gjester
Kirkenes	102	27
Tårnet	16	11
Kong Oscar 2.	56	17
Bugøynes	67	27
Neiden	64	8
Svanvik	47	15
Sum	352	105

352 gudstjenestedeltakere i gjennomsnitt gir et mer korrekt tall av hele Sør-Varanger enn 72, og det samme gir 106 nattverdsgjester i forhold til 19.

Begrunnelsen for å doble gjennomsnittstallet fra "Våre kirker" er denne:

Et stort utvalg prester i Troms og Finnmark har tallefestet nattverdmenigheten i sine sokn. For Troms ble tallet 50% høyere og for Finnmark 70% høyere enn "Våre kirker".

Vi gjennomgikk bispevisitasrapporter fra Bjørgvin og sammenliknet hvor mange som gikk til nattverd på visitasgudstjenesten i forhold til gjennomsnittlig antall nattverdsgjester i prestegjeldet.

Vi fikk vite det høyeste nattverdtalet ved en gudstjeneste i et stort utvalg av menighetene i Oslo. Summen av disse tallene var 79% høyere enn summen av gjennomsnittstallene.

Svar fra flere sokneprester og stiftskapellaner rundt i landet.

Konklusjonen av disse undersøkelsene er at de lokale variasjonene er svært store, men for landet som helhet vil en dobling av tallene fra "Vår kirker" være det beste anslaget.

Å doble gjennomsnittstallet er heller ikke godt nok. "Våre kirker" mangler nemlig gjennomsnittlig antall nattverdsgjester i noen av kirkene. Dette har vi kompensert ved at de kirkene som mangler tall for nattverdsgjester har fått påplussert gjennomsnittstallet i årsstatistikken for det fylket de tilhører.

Tabell 17: Største menigheter Dnk etter nattverdsgjester 1993

Menighetens navn	kommune	kirkens nedslagsfelt	nattverds-gjester	andel %
Nordstrand menighet	Oslo	13 000	189	1,5
Lund menighet	Kristiansand	7 000	176	2,5
Mandal menighet	Mandal	10 137	176	1,7
Landvik menighet	Grimstad	3 000	169	5,6
Stavanger domkirke m.	Stavanger	6 568	160	2,4
Ulstein menighet	Ulstein	5 700	153	2,7
Molde domkirke menighet	Molde	10 000	143	1,4
Flekkerøy menighet	Kristiansand	1 700	142	8,4
Søgne menighet	Søgne	7 600	140	1,8
Vågsbygd menighet	Kristiansand	11 000	135	1,2
Nordberg menighet	Oslo	12 000	132	1,1
Spjelkavik menighet	Ålesund	16 000	129	0,8
Kristiansand domkirke m.	Kristiansand	4 800	124	2,6
Oddernes menighet	Kristiansand	8 000	124	1,6
Volda menighet	Volda	5 700	123	2,2

Bedehusene

I 1974 ble det i Årbok for Den norske kirke offentliggjort en undersøkelse av antall bedehus i Norge. 2621 bedehus ble registrert. De fordelte seg slik: 17 bedehus i Oslo bispedømme, 225 i Borg, 198 i Hamar, 145 i Tunsberg, 465 i Agder, 296 i Stavanger, 528 i Bjørgvin, 431 i Nidaros, 151 i Sør-Hålogaland og 165 i Nord-Hålogaland.

Over 1 500 av bedehusene var knyttet til organisasjonene. 1 071 hadde et lokalt, frittstående eierforhold. Geografisk var det tydelig at det var på kyststripen fra Sørlandet til Nordmøre at bedehusene var flest.

Situasjonen i dag er sannsynligvis at disse 2 621 bedehus fremdeles eksisterer. Spørsmålet er i hvilken grad de brukes. DAWN- Agder arbeider med å kartlegge dette i begge Agder-fylkene. Bare i Vest-Agder er det registrert 133 forsamlingshus. Disse vitner om hvordan tidligere generasjoner ville nå ut til forskjellige geografiske og kulturelle områder gjennom nybrottsarbeid, gjennom å starte opp virksomhet der det var lite. DAWN-visjonen ble realisert gjennom bedehusene. I dag er det ukentlig virksomhet i ca. 46 av disse 133 forsamlingshusene. Hovedinntrykket er at bedehusene i Vest-Agder blir lite brukt.

Hvor mange samles i bedehusene?

5 bedehus hadde møte søndag formiddag med gjennomsnittlig 72 deltakere. 23 bedehus samlet gjennomsnittlig 41 deltakere på søndagskveldene, mens gjennomsnittlig 17 kom til ukemøtene i 56 bedehus. Mange av dem som går på bedehusene, deltar også i kirkene. Bare anslagsvis 600 deltar kun på bedehusene. Det tilsvarer ca. 10% av gudstjenestedeltakerne i fylket. DAWN-undersøkelsen av Bergen viser at tilsammen 330 deltar på ukens hovedmøte i de fire bedehusene. Som i Vest-Agder tilsvarer det 10% av dem som deltar på gudstjeneste i Den norske kirke. På landsbasis var det 121 956 gudstjenestedeltakere i gjennomsnitt. 10% av disse blir 12 196 som kun deltar på bedehusene. Tallet er kanskje vel høgt fordi tellingen fra 1974 viser at det er mange bedehus i Vest-Agder sammenliknet med resten av Norge.

Hvem samles i bedehusene?

Med 900 bedehus, 22 kretser og 3 000 foreninger og lag spredt over storparten av landet er Det norske lutherske indremisjonsselskap en av de største frivillige organisasjonene innenfor Den norske kirke. Flere forhold tyder på at medlemsmassen er grånende. Dagens opplagstall på organisasjonenes blad "For Fattig og Rik" er 15 000. Halvparten av abonnentene er pensjonister. I 1946 var opplaget 60 000 og i 1980 var det 30 000. Situasjonen kan synes noe bedre i Misjonssambandet. En undersøkelse i 1994 blant bladet "Utsyns" lesere viste denne aldersfordelingen: 41% er over 65 år, 22% mellom 50 og 65 år, 18% tilhører aldersgruppen 36-49 år, mens 16 % er under 35 år. Gjennomsnittsalder: 56 år.

FRIKIRKESAMFUNNENE

Det er en rekke ulike frikirkelige samfunn og menigheter i Norge. Alle unntatt Den katolske kirke er omtalt i "Fylkene". I denne delen av rapporten har vi valgt å beskrive noen av disse. Vi har begrenset oss til de frikirkelige samfunn og menigheter som både er store og som lar seg tallfeste.

Tabell 18: Frikirkelige lokale menigheter

Kirkesamfunn og menigheter	antall lokale menigheter
Apostolisk Tro	5
De Frie Evangeliske Forsamlinger	82
Den Evangelisk Lutherske Frikirke	79
Den evangeliske Forsamlingen, Oslo	1
Den Katolske Kirke	27 ⁶⁴
Den Kristelige Menighet	30
Den Ortodokse Kirken	1
Det Evangelisk Lutherske Kirkesamfunn	16
Det Norske Baptistsamfunn	65
Det Norske Misjonsforbund	124
Frelsesarméen	124
Guds Menighet på Vegårshei	1
Kristi Menighet i Halden og Fredrikstad	2
Metodistkirken i Norge	52
Pinsebevegelsen	282
Syvendedags-Adventistsamfunnet i Norge	70
Uavhengige menigheter	88
Vennenes Samfunn	5

Følgende har også en eller flere lokale menigheter:

Den Engelske Kirke i Norge
Det Almindelige Lutherske Samfund
Det Almindelige Samfund
Matan Ata
Samfundet

Den Evangelisk Lutherske Frikirke

Tabell 19: Medlemsutvikling Den Evangelisk Lutherske Frikirke

År	medlemmer ⁶⁵
1885	1 376
1890	2 653
1895	3 368
1890	4 382
1900	4 526
1910	5 090
1920	5 558
1930	6 027
1940	6 322
1950	6 963
1960	6 829
1970	6 759

⁶⁴ Kilde: Den katolske kirken i Norge 1995 (adressebok)

⁶⁵ Personlige medlemmer

1980	7 489
1990	8 444
1993	8 922

Frikirken hadde i 1993 78 menigheter fordelt på alle fylker. Tre nye menigheter ble grunnlagt i 1994, mens menigheten på Rjukan ble nedlagt i 1993. Hvis vi sammenlikner medlemstallet for 1993 med 1987, var det medlemsvekst i 11 av 19 fylker. Det var tilbakegang i fire fylker. Østfold gikk mest tilbake (fra 1 081 til 939). Antall medlemmer i fullt medlemskap økte mest i Akershus (fra 130 til 202), Rogaland (fra 171 til 273) og Hordaland. Omkring 70% av de knapt ni tusen medlemmene deltar regelmessig eller av og til i menighetenes gudstjenester eller andre møter.

Vest-Agder er Frikirkens sterkeste fylke med 10 menigheter og 2 338 medlemmer i fullt medlemskap i 1993. Der er også den største menigheten, Kristiansand med 818 medlemmer i fullt medlemskap.

Blant frikirkesamfunnene er det Frikirken som har hatt den mest positive medlemsutvikling i de siste år. Det har klar sammenheng med kirkesamfunnets satsing på menighetsplanting. Leif Erik Nilsen studerte Frikirkens medlemsvekst fra 1980 til 1990 og konkluderte med at nyplantede menigheter og karismatiske menigheter vokser raskest⁶⁶. Landsmisjonen i Frikirken foreslo i 1988 for Frikirkens landsmøte (synoden) at "vi innen utgangen av år 2000 skal ha 100 menigheter og 11 000 medlemmer i fullt medlemskap". Denne konkrete målsetting ble ikke vedtatt. Landsmøtets vedtak forpliktet likevel kirkesamfunnet og menighetene til fornyet og større innsats for evangelisering, menighetsplanting og vekst.

Den Katolske Kirke

I Norge var det i 1993 31 085 registrerte katolikker. Av disse går vel 1/4 part (knapt 8 000) til nattverd, vel 1/3 (vel ti tusen) deltar på gudstjeneste, mens vel halvparten (ca. 15 000) har kontakt med kirken⁶⁷. Frafallet fra den katolske tro har vært et stort problem for kirken. Blant norske katolikker regner man med at høyst en fjerdedel av de konfirmerte unge vil fortsette som trofaste medlemmer av kirken.

Norge har et katolsk bispedømme, nemlig Oslo (Sør-Norge). Dessuten har kirken to stift, Trondheim stift (Møre og Trøndelag) og Tromsø stift (Nord-Norge). Den katolske kirke i Norge utgjøres av 27 menigheter. De aller fleste katolikker bor i Sør-Norge. Av 31 085 katolikker bor 28 738 i Sør-Norge. De største menighetene i Den katolske kirke er de to menighetene i Oslo, St. Olav (ca.3 000) og St. Hallvard (ca.3 200). Også menighetene i Stavanger, Kristiansand, Bergen og Lillestrøm har kontakt med mer enn 1 000 katolikker som bor til dels langt fra kirkehuset.

Pr. 1. januar 1992 fordelte de da 28 155 katolikker seg omtrent slik:⁶⁸

Tabell 20: Etniske fordeling blant katolske troende

Etnisk bakgrunn	medlemmer	prosent
Norskfødte	11 000	39
Spansktalende bakgrunn	5 300	19
Engelsktalende bakgrunn	3 600	13
Tysktalende bakgrunn	3 200	11
Polakker	2 900	10
Filippinere	2 600	9
Fransktalende bakgrunn	2 500	9
Vietnamesere	2 000	7
Nederlandsktalende bakgrunn	1 200	4
Ungarere	860	3

⁶⁶ Nilsens artikkel stod i "Utfordring", meldingsblad for Frikirkens Landmisjon, nr. 1, våren 1991.

⁶⁷ Kilde: Ulrik Sverdrup-Thygeson og biskop Gerhard Goebel.

⁶⁸ Hvem finner feilen i tabellen? Kilde: Kristne Kirker og Trossamfunn, Tapir Forlag 1993, s. 114

Til sammen regner man med at bortimot 200 forskjellige nasjonaliteter utgjør Den katolske kirke. Man regner med at det reelle antallet katolikker i Norge ligger mellom 45 000 og 50 000.

Kirkens sokneinndeling følger ikke alltid kommune- og fylkesgrenser. For eksempel omfatter St. Olav menighet i Oslo, Oslo vest for Akerselva-Trondheimsveien og Nittedal kommune. Sokneinndelingen gjør at katolikkene ikke er blitt plassert kommunevis og fylkesvis slik tilfellet er med de fleste andre kirkesamfunn i DAWN-rapporten.

Den Kristelige Menighet

Den Kristelige Menighet blir i Norge ofte kalt "Smiths Venner". Det er en uregistrert menighet uten medlemsprotokoller. Som eier av møtelokaler og andre eiendommer bruker de overfor myndighetene navnet Den Kristelige Menighet og eiendommens adresse. Selv bruker de bare betegnelsen menigheten.

Menighetens opphavsmann er Johan Oscar Smith (1871-1943). Fra 1912 utgav han et eget månedsblad, og litt etter litt vokste det fram små, lokale menigheter. I 1922 ble det bygd et lokale i Horten med plass til ca. 200 mennesker. Her kom i mange år vennene sammen til stevne 3-4 ganger i året. Fra 1931-1956 var sommerstevnene i Nesbyen, Hallingdal. I 1956 ble eiendommen Nedre Brunstad gård i Stokke kjøpt. Den er idag på 160 mål med bl.a. en møtehall med ca. 5 000 sitteplasser. Sommerstevnet på Brunstad i Stokke hadde i 1993 innmeldt mer enn 7 000 barn og voksne fra 30 nasjoner.

I Norge har Smiths venner lokaler og/eller faste møter på ca. 30 steder i Sør-Norge samt en menighet i Harstad. Lokalt er det store menigheter i Brevik (vel 600), Hokksund (ca. 300) og menighetene i Horten, Tønsberg og Sandefjord har hver mellom 3- og 400 "medlemmer". Siden menighetene ikke har medlemsfortegnelser, er det umulig å komme med noe eksakt tall for hvor mange barn og voksne som er med. Anslag varierer fra 7-8 000 til det femdoble.

Det Evangelisk-Lutherske Kirkesamfunn

Det Evangelisk-Lutherske Kirkesamfunn (DELK) ble stiftet i 1871 og de første 40-50 år var en misjonerende og menighetsdannende periode. Men de neste 50 år ble det ingen ekspansjon. Kirkesamfunnet ble kun opptatt med å holde driften i gang. I en viss takt med fraflyttingen fra landsbygdene begynte flere av de opprinnelige innlandsmenighetene i Vestfold og Telemark å skrumpe inn. Skoler ble nedlagt, og elevene ble overført til skoler i nabomenighetene. Etter hvert er også flere kirker nedlagt, og denne utviklingen ser ut til å fortsette, - ikke raskt, men sikkert.

De menighetene som har fortsatt med en beskjeden vekst, er Oslo, Tønsberg og Skien. Det kan ha sammenheng med at kirkesamfunnet har fullt utbygde 1-9 skoler på disse stedene, mens de andre menighetene stort sett har 1-6 skoler. Av tilvekst i den senere tid har DELK bare Dalane menighet i Egersund. Her ble en del medlemmer fra Det Almindelige Samfund enige om gå over til DELK og danne egen lokalmenighet.

I dag har kirkesamfunnet 3 576 medlemmer, mens 1 411 medlemmer er aktive. Kirkesamfunnet har 16 menigheter. 12 av disse er i Vestfold og Telemark. De fleste aktive medlemmer er i menighetene i Tønsberg (Tønsberg, Nøtterøy og Stokke) med 275 aktive, og Ryenberget (Oslo og tilstøtende kommuner) med 256 aktive.

Det Norske Baptistsamfunn

Tabell 21: Medlemsutvikling Det norske Baptistsamfunnet

År	medlemmer ⁶⁹
1860	9
1876	511
1896	2 132
1911	3 598
1921	4 660
1931	5 632
1942	7 108
1951	7 360
1960	6 687
1969	6 535
1979	6 329
1992	5 538

Medlemstallet var på topp omkring 1950. Baptistsamfunnet plantet flest nye menigheter for omkring hundre år siden. Fram til 1919 grunnlag Baptistsamfunnet 37 menigheter, nesten en menighet pr. år. Siden 1950 er det bare plantet 8 nye menigheter. Den siste ble grunnlagt på Sortland i 1988.

I 1992 ble 136 mennesker døpt, mens 120 døde. På lenger sikt må dåpstallet kraftig opp om ikke medlemstallet skal synke ytterligere for det er mange eldre baptister og om 10 år vil mange av dem være "forfremmet til herligheten".

Baptistsamfunnet hadde 5 361 medlemmer (1993) og 65 menigheter. De fleste medlemmene bor på Østlandet. Bemerkelsesverdig er de forholdsvis mange baptistene i Nord-Norge.

Hvis vi sammenlikner medlemstallet i 1993 med 1987, var det medlemsvekst i Akershus og Nordland. Den største menighetene er Oslo 1. menighet med 333 medlemmer i 1993. I forhold til lokalsamfunnets størrelse er Ålgård menighet med 258 medlemmer en stor menighet.

Det Norske Misjonsforbund

Tabell 22: Medlemsutvikling Det Norske Misjonsforbund

År	medlemmer ⁷⁰
1924	2 005
1929	2 398
1934	4 690
1939	6 648
1949	8 549
1959	7 061
1969	7 112
1979	9 106
1991	8 840
1993	8 804

Det Norske Misjonsforbunds historie særpreges av tre store, landsomfattende vekkelse. Den siste av disse store vekkelsene begynte i 1932. På 15 år (1929-1944) ble medlemstallet nesten firedoblet. Derfor er det naturlig at det er mange eldre medlemmer. I 1979 var bortimot 1/3 av medlemmene i menighetene over 60 år. Likevel har

⁶⁹ Personlige medlemmer

⁷⁰ Personlige medlemmer

Misjonsforbundet plantet så mange nye menigheter at det kan være rett å anslå at de aktive innen forbundet representerer 70% av medlemstallet (knappt ni tusen).

Misjonsforbundet har sine 126 menigheter i alle fylker bortsett fra Sogn og Fjordane. Aust- og Vest-Agder representerer to tyngdepunkt med henholdsvis 900 og tusen medlemmer. Hvis vi sammenlikner 1993 og 1987, viser det seg at begge disse fylkene har hatt en positiv medlemsutvikling. I Aust-Agder økte medlemstallet fra 700 til 900, i Vest-Agder fra vel 800 til vel 1 000. Medlemsutviklingen var positiv i seks av 18 fylker og negativ i åtte. Den største menigheten er Betlehem, Oslo med 983 medlemmer.

Misjonsforbundet representerer et kirkesamfunn med både sterke vekkelsestradisjoner og åpenhet for karismatisk fornyelse og forandring. Menighetsplanting var tema på Misjonsforbundets landsmøte (årskonferanse) allerede i 1979. Siden 1970-årene er det blitt grunnlagt mange menigheter i Misjonsforbundet. Fra 1983-93 ble det grunnlagt 16 nye menigheter. Dette alene har ikke gitt medlemsvekst i kirkesamfunnet som sådan. Det har vært store spenninger i flere både unge og eldre menigheter. Enkelte menigheter har blitt delt. Andre menigheter har gått over til andre og mer uavhengige sammenheng.

Frelsesarméen

Tabell 23: Medlemsutvikling (soldater) Frelsesarméen

År	soldater ⁷¹
1955	13 778
1960	13 658
1965	13 326
1970	12 283
1975	11 593
1980	11 079
1985	9 637
1990	8 803
1995	7 804

Frelsesarméen hadde i 1993 124 korps fordelt på alle fylker. Halvparten av soldatene deltar aktivt i korpsernes arbeid. Soldattallet nådde sin topp i 1955, og siden da har det sunket jevnt. Hvis vi sammenlikner soldattallet i 1993 og 1987, er det lavere i 1993 i alle landets fylker. Ikke noe frikirkelig samfunn har en så negativ medlemsutvikling. Tilbakegangen i flere av fylkene er dramatisk.

De fleste korps ble grunnlagt i forrige århundre. Det siste korpeset (Stovner) ble plantet for tjue år siden. Største korps er Templet, Oslo med 489 soldater.

Tabell 24: Geografisk fordeling Frelsesarméen

Distrikt	soldater
Nord-Norge	700
Nordre	876
Opplandske	558
Sentralen	1 829
Vestre	2 374
Østre	1 088

⁷¹ Personlige medlemmer/soldater

Metodistkirken i Norge

Tabell 25: Medlemsutvikling Metodistkirken

År	medlemmer ⁷²
1870	896
1881	2 766
1890	4 418
1900	5 493
1910	5 654
1920	6 406
1930	7 038
1940	7 858
1950	8 568
1960	8 229
1970	7 395
1980	6 852
1989	6 012
1994	5 521

Veksten i medlemstallet var sterk i slutten av forrige århundre. Medlemstallet nådde sin topp i slutten av 1940-årene (1947: 8 631 medlemmer). I dag er medlemstallet på samme nivå som i 1905. Hvis vi sammenlikner 1993 og 1987, var medlemstallet lavere i 1993 i alle fylker bortsett fra i Nord-Trøndelag hvor det er en metodistmenighet i Levanger. Det finnes ikke metodistmenigheter i Oppland og Sogn og Fjordane.

Metodistkirken har 52 menigheter. De siste år har menighetene i Kristiansund og Notodden blitt lagt ned. Menighetsplantingen skjedde hovedsakelig i forrige århundre. De siste 35 år er det blitt plantet to nye menigheter.

Medlemmene er gammel. Halvparten av medlemmene er 64 år og eldre, 40% er mellom 34 og 64 år, mens bare 10% er yngre enn 34 år. Allerede i 1981 var mer enn en fjerdedel av medlemmene 70 år og eldre. Kjønnfordelingen i 1981 var 1/3 menn og 2/3 kvinner.

Metodistkirkens geografiske tyngdepunkt er Østfold, Stor-Oslo, Grenland, Stavanger og Bergen. Metodistkirken har alltid vært en bykirke. Den største menighetene er Centralkirken i Bergen med 475 medlemmer.

⁷² Personlige medlemmer

Pinsebevegelsen

Den første pinsemenigheten var Tabernaklet, Skien, som ble dannet allerede i 1908. Etter at T. B. Barratt hadde arbeidet med ulike løsninger på menighetsordningen en periode, kom han i 1916 fram til at selvstendige, lokale menigheter var den eneste farbare vei, og han grunnla Filadelfia i Oslo. Dette ga støtet til en meget aktiv menighetsplantingsperiode som strakte seg fram til ca. 1950.

Tabell 26: Menighetsplanting Pinsebevegelsen

<u>Periode</u>	<u>menigheter grunnlagt</u>
Før 1916	13
1916-26	41
1926-36	125
1936-46	57
1946-56	20
1956-66	4
1966-76	14
1976-86	15
1986-92	7

Omkring 1950 var Pinsebevegelsen etablert med menigheter i de fleste større byer og tettsteder. Allerede i 1937 var medlemstallet 16 000. Det økte til 26 474 i 1957. Deretter har det vært stabilt

Menighetsplanting er igjen blitt aktuelt i bevegelsen etter at det var et sentralt tema på sommerstevnet på Hedmarktoppen i 1991. Predikantkonferansen i 1992 opprettet et strategiråd for menighetsplanting som i 1993 la fram sin rapport. Fra 1983 til 1993 ble det plantet sju nye menigheter.

Tabell 27: Medlems- og menighetsutvikling Pinsebevegelsen

<u>År</u>	<u>medlemmer</u> ⁷³	<u>menigheter</u>
1937	16 783	202
1957	26 474	249
1981	30 692	272
1993	31 486	282

Pinsebevegelsens sterke framgang varte helt til midten på femtitallet. Bare fra 1930-35 økte medlemstallet fra 8 000 til 16 000. Denne veksten skyldtes evangelisering og menighetsplanting på nye steder.

⁷³ Personlige medlemmer

MENIGHETENE

DEN NORSKE KIRKE

Tabell 28: Størst vekst⁷⁴ i lokalmenigheter Dnk 1987-1993

Menighetens navn	kommune	1987	1993	vekst
Mære menighet	Steinkjer	25	94	69
Lund menighet	Kristiansand	108	176	68
Gamle Aker menighet	Oslo	51	116	65
Buksnes menighet	Vestvågøy	28	93	65
Sarpsborg menighet	Sarpsborg	37	100	63
Nordstrand menighet	Oslo	134	189	55
Møsstrand menighet	Vinje	15	70	55
Nidaros domkirke menighet	Trondheim	42	95	53

FRIKIRKESAMFUNNENE

Tabell 29: Størst vekst⁷⁵ i frikirkelige lokalmenigheter 1987-1993

Menighetens navn	kommune	1987	1993	vekst
Oslo Kristne Senter	Oslo	704	2200	1 496
Berøa Pinsemenighet	Oslo	193	553	360
Filadelfia Pinsemenighet	Vennesla	321	606	285
Filadelfia Pinsemenighet	Kristiansand	619	817	198
Kristen Tjeneste	Stavanger	36	185	149
Granly, Ev. Luth. Kirkesamf.	Tønsberg	129	275	146
Bergen Frikirke	Bergen	252	376	124
Sion Pinsemenighet	Molde	272	391	119
Filadelfia Pinsemenighet	Stange	8	123	115
Filadelfia Pinsemenighet	Sarpsborg	427	538	111
Filadelfia Pinsemenighet	Drammen	681	790	109

Tabell 30: Største menigheter⁷⁶ i de større frikirkesamfunn

Kirkesamfunn	menighetens navn	1993	1987	diff.
Baptistsamfunnet	Oslo Første Baptistmenighet	333	399	-66
De Frie Evangel. Forsaml.	Kristiansand	900	900	+/-0 ⁷⁷
Den Evang. Luth. Frikirken	Kristiansand Frikirke	818	819	-1
Frelsesarméen	Templet, Oslo	489	516	-27
Metodistkirken i Norge	Centralkirken, Bergen	475	549	-74
Misjonsforbundet	Oslo (Betlehem) Misjonsmenighet	983	1 066	-83
Pinsebevegelsen	Filadelfia, Oslo	2 049	2 022	+27
Syvendedags-Adventists.	Oslo Betel Adventistmenighet	475	467	+8
Uavhengige menighet	Oslo Kristne Senter	2 200	704	+1 496

⁷⁴ Antall nattverdsgjester i gjennomsnitt per gudstjeneste

⁷⁵ D. v. s., nye personlige medlemmer

⁷⁶ Personlige medlemmer/fullt medlemskap

⁷⁷ Alle lokale menigheter i DFEF er ført opp med samme "medlemstall" i 1993 som i 1987. Asbjørn Froholt har anslått tallene for 1993.

HVA KARAKTERISERER MENIGHETER SOM VOKSER?

En av oppgavene i DAWN- rapporten er å redegjøre for likhetstegn mellom menigheter som vokser. Sten Sørensen og Ommund Rolfsen beskriver i boka "Kirkevekst på norsk" (1992) 10 meget forskjellige menigheter som alle hadde det til felles at de vokste i kvantitet og kvalitet. Menighetene var Bergen frikirke, Filadelfia pinsemenighet i Kristiansand, Gamle Aker menighet i Oslo, Gulset menighet i Skien, Hana/Aspervik menighet i Sandnes, Lyngdal misjonsmenighet, Oslo Kristne Senter, Stavanger indremisjonsforening, Tromsø baptistmenighet og Trondheim frikirke. Tre av disse menighetene var nyplantede menigheter, nemlig Gulset menighet, Hana/Aspervik menighet og Oslo Kristne Senter.

I avslutningskapitlet oppsummeres de forhold som karakteriserer menighetene med nøkkelordene:

1) Veksten er ikke stor

2) Liten omvendelsesvekst

3) Stor overføringsvekst

4) Åndelig fornyelse

En åndelig fornyelse av enkeltmennesker og samvær fremheves i mange av menighetene. Det varierer fra menighet til menighet hvordan denne fornyelse arter seg og beskrives. De 10 menighetene representerer 5 ulike kirkesamfunn. Derfor blir ordene som brukes forskjellige. Felles er at den vertikale dimensjonen i kristenlivet, veksten "opp", er blitt sterkere. Dette gjelder både i den enkelte troende, i smågruppene og i gudstjeneste/møte. Gud oppleves nær og sterk når menigheten er samlet, lunkenhet i den enkelte troende er blitt til glød, avstand mellom troende er blitt til nærhet blant annet i grupper og husfelleskap.

5) Gudstjenesten/møtet er ukas høydepunkt

Det er lagt mye arbeid i forberedelsene. Predikantene og andre medvirkende yter sitt aller beste. Lovsangen er sentral. De fleste av menighetene brukes både salmer/sanger og nyere lovsangskor, men alle legger vekt på lovsangen rettet til Gud. Menigheten har respekt for Bibelen som Guds ord og for predikanten som utlegger Ordet. Mange medvirker i gudstjenesten. Prest og organist er ikke lenger de eneste. Gudstjenesten/møtet er et samarbeid. Gudstjenesten er for alle generasjoner. Barna inkluderes i en del av gudstjenesten og er i egne grupper resten av tida. Disse gruppene preges av kvalitet.

6) Grupper og husfelleskap er viktige

Gruppene/husfelleskapene arbeider ulikt, men har klare felles trekk. De er nært knyttet til den enkelte menighet og er en inngangsport til gudstjenesten. Gruppene arbeider systematisk og planmessig. De rekrutterer ofte mennesker som står utenfor et kristent fellesskap.

7) Stor innsats og kontaktflate

Menighetene preges av både stor personlig innsats og stor kontaktflate. Den personlige innsatsen er noe som tradisjonelt har vært mer typisk for frikirkelige menigheter og bedehus enn for statskirkemenigheter. Den store kontaktflaten har derimot karakterisert statskirkemenighetene. Nesten alle av de 10 voksende menighetene viser denne kombinasjonen av stor personlig innsats og stor kontaktflate.

8) Klare mål og visjoner

MENIGHETSPLANTING

DEN NORSKE KIRKE

Menighetsplanting er et uvanlig ord for en del kristne. I Den norske kirke er det mer vanlig å bruke betegnelsen deling eller utskillelse av sogn. Denne kirkes historie er ikke minst en historie om menighetsplanting. Norge ble delt opp i sogn som så igjen ble delt opp i mindre sogn osv. Spesielt i byene er det langt flere sogn i dag enn for f.eks. hundre år siden. Fra 1945 til 1987 ble ca. 270 nye kirker og kapell bygget. I dette tallet er inkludert alle bygg som er vigslet til kirke. Selve begrepet menighetsplanting er på vei inn i Den norske kirkes ordforråd. Fremfor alt så praktiseres menighetsplanting. Særlig skjer dette aktivt og bevisst i Stavanger bispedømme. I boka "Kirkevekst på norsk" (1992) ble menigheten i Hana/Aspervik i Sandnes omtalt med disse nøkkelordene: "Levende menighet uten kirkebygg, Gudstjenesteframmøte økte fra 75 til 100 på tre år, Egen prest fra 1987, Dåpssamtale hjelper mennesker til fellesskap og tro". Ferske eksempler på menighetsplanting er også beskrevet av Helge Standal i "Årbok for Den norske kirke 1995".

Et nøkkelspørsmål ved menighetsplanting er: Hvor skal en ny menighet plantes? Den norske kirke har som en viktig indikator befolkningen i de enkelte sogn. Når befolkningen er svært stor, deles sogn og det skilles ut et nytt sogn. I DAWN-rapportens kapittel om fylkene fremheves det hvilke kommuner som har hatt befolkningsvekst og hvor det kan være behov for nye menigheter. Data om befolkningsutviklingen innen en kommune kan fås lokalt.

FRIKIRKESAMFUNNENE

Blant frikirkene er bildet variert. For medlemmer i Baptistsamfunnet, Metodistkirken, Frelsesarméen og Det Evangelisk Lutherske Kirkesamfunn er menighetsplanting et uvanlig ord fordi kirkesamfunnene så sjeldent danner nye menigheter. Misjonsforbundet og Frikirken derimot har i flere år hatt en strategi for menighetsplanting. I DAWN-rapportens kapittel om kirkesamfunnene har vi tegnet et mer detaljert bilde av medlemsutvikling og menighetsplanting i det enkelte kirkesamfunn. Her er det derimot viktig å gi en vurdering av forholdet mellom medlemsutvikling og menighetsplanting. Når vi studerer medlemsutviklingen i disse eldste frikirkesamfunnene Metodistkirken, Baptistsamfunnet, Frikirken, Frelsesarméen og Misjonsforbundet er medlemsutviklingen svært lik fram til årene like etter krigen. I alle samfunnene skjer det en vekst, ikke like jevn eller like rask i alle samfunnene, men medlemstallet øker. Etter 1950 skjer det en langsom nedgang i medlemstallet for alle fem inntil vi kommer fram til omkring 1970. Da endres den negative medlemsutviklingen i både Frikirken og Misjonsforbundet, men Metodistkirken, Frelsesarméen og Baptistsamfunnet fortsetter tilbakegangen i økende grad. Hvorfor en slik forandring? Ett av de viktigste svarene på spørsmålet er at både Frikirken og Misjonsforbundet startet å plante menigheter og arbeidet fram en strategi for menighetsplanting i kirkessamfunnet. I dag har så Metodistkirken, Frelsesarméen og Baptistsamfunnet begynt å sette menighetsplanting på sakskartet.

FRIKIRKELIG MENIGHETSPLANTING 1983 TIL 1993

I årene 1983 til 1993 ble det plantet 128 nye frikirkelige menigheter. Av disse 128 menigheter⁷⁸ var 81 uavhengige og 57 andre. Vi må relativt langt tilbake i frikirkehistorien for å finne et så høgt tall. Når det gjelder de 81 uavhengige, må vi helt tilbake til pinsebevegelsen i 20-30-åra for å finne like mange nyplantede menigheter.

Den største gruppen av nye menigheter er de uavhengige. Disse menighetene har mange ulike navn og representerer nok også noe ulike "former", men har likevel sterke fellestrekk. Ofte brukes betegnelsen

⁷⁸ Informasjonen bygger på Jan Inge Jenssens materiale. Hans tall for medlemmer i de nye menighetene er noe høyere enn tallet i tabellen om juridisk og personlig medlemskap i frikirkene.

trosmenigheter. Flere av menighetene vil nok imidlertid være forsiktige med å bruke en slik betegnelse om seg selv.

Mange av menighetene som ble etablert - særlig i slutten av 80-åra - heter "kristen senter". De siste tre til fem år er i økende grad betegnelsen "bibelsenter" brukt i navnet. Denne endringen representerer nok i en viss grad en dreining i profil.

Av de eldre kirkesamfunnene er det først og fremst Frikirken, Misjonsforbundet og pinsevevnnene som starter nye menigheter. Disse samfunnene har etablert henholdsvis 19, 16 og 7 menigheter siden 1983. I gruppen andre finner vi også Den Frie Evangeliske Forsamling, Baptistsamfunnet (1) og noen nye menigheter med sterke bånd til karismatiske menigheter i USA.

Medlemstall

Disse tallene er basert på anslag med utgangspunkt i faktiske medlemstall for ca. 100 av menighetene. Tallene inkluderer delvis barn.

Medlemstallet gir i stor grad det samme bildet av situasjonen som vi fikk av antall nye menigheter:

Tabell 31: Medlemstall i nystartede menigheter 1983-1993

Samfunnet	medlemmer
Uavhengige	11 731
Frikirken	1 423
Misjonsforbundet	379
Pinsebevegelsen	389
<u>Andre</u>	<u>305</u>
Sum	14 227

Det mest bemerkelsesverdige er likevel at av 14 227 medlemmer har de uavhengige menighetene tilsammen 11 731. Dette er et høyt tall. Disse menighetene er en stor del av frikirke-Norge. De er større enn alle de frikirkesamfunnene som vokste fram i siste halvdel av 1800-tallet, men mindre enn Pinsebevegelsen.

Legg merke til at Frikirken har et vesentlig større antall medlemmer i de nye menighetene enn Misjonsforbundet og Pinsevevnnene. Særlig for Frikirken har de nye menighetene hatt stor betydning for medlemsveksten.

Tabell 32: Menighetsplanting pr. år

År	antall menigheter
1983	4
1984	5
1985	9
1986	4
1987	7
1988	9
1989	8
1990	12
1991	5
1992	12
1993	10

Det ser ut som at etableringstakten er økende, etableringer av uavhengige "bibelsenter" er hovedårsaken til denne utviklingen.

Tabell 33: Regional fordeling av nye menigheter

Region	antall menigheter
Agder og Rogaland	25
Vestlandet	32
Hedmark og Oppland	4
Østlandet for øvrig	36
Trøndelag	8
Nordland	13
Troms og Finnmark	9

Mer opplysende er det å se på forholdet mellom folketall i disse regionene og menighetsplanting:

Tabell 34: Folketall og menighetsplanting

Region	andel nye menigheter %	andel befolk- ningen %
Agder og Rogaland	20	14
Vestlandet	25	18
Hedmark og Oppland	3	9
Østlandet for øvrig	28	40
Trøndelag	6	9
Nordland	10	6
Troms og Finnmark	7	5

FYLKENE

FORKLARING

Dette kapitlet inneholder en sides omtale av hvert fylke. Tallene ses også i forhold til befolkningen over 15 år. Derfor er tabell 35 plassert her.

Tallene om fylkene trenger forklaring for ikke å skape forvirring. En nøye forklaring og begrunnelse er gitt i slutten av kapitlet om folket.

Her gis bare en kort forklaring:

Tallet på **nattverdsgjester** er summen av gjennomsnittstallet for alle menighetene i Den norske kirke i et fylke. Kilde er menighetenes årsstatistikk.

Medlemmer i frikirkene er voksne, personlige medlemmer.

Med **menigheter** menes for Den norske kirke ikke kirkebygg, men sokn.

Tidligere i rapporten er begrepet **aktive kristne** definert. I Den norske kirke er utgangspunktet gjennomsnittstallet for nattverdsgjester. Når det gjelder aktive kristne, har vi ikke brukt tallet fra årsstatistikken, men fra praktboka "Våre kirker". Disse tallene er justert og doblet. Aktive kristne i de frikirkelige menighetene er de medlemmene som deltar av og til eller regelmessig. Siden ikke alle personlige medlemmene gjør det, er tallet for personlige medlemmer redusert slik at det representerer de aktive.

Tabell 35: Befolkning 16 år og eldre i fylkene

Fylke	1987	1993
Finmark	59 189	60 979
Troms	117 372	119 991
Nordland	192 684	193 390
Nord-Trøndelag	100 901	101 987
Sør-Trøndelag	201 076	206 152
Møre og Romsdal	188 469	191 099
Sogn og Fjordane	84 291	85 426
Hordaland	321 653	333 555
Rogaland	255 177	271 712
Vest-Agder	111 792	117 007
Aust-Agder	75 479	79 024
Telemark	132 784	133 204
Vestfold	157 784	163 861
Buskerud	182 115	185 809
Oppland	150 000	151 475
Hedmark	154 090	154 911
Akershus	326 448	343 019
Østfold	193 617	196 262
Oslo	389 782	400 389
Norge	3 394 703	3 489 252